

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Kronďáková** Jméno: **Kateřina** Osobní číslo: **397781**
Fakulta/ústav: **Fakulta elektrotechnická**
Zadávací katedra/ústav: **Katedra ekonomiky, manažerství a humanitních věd**
Studijní program: **Elektrotechnika, energetika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a řízení elektrotechniky**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Regulace v sektoru telekomunikací

Název diplomové práce anglicky:

Regulation in telecommunication industry

Pokyny pro vypracování:

1. Popište telekomunikační trhu EU z pohledu legislativních norem
2. Přehled státních institucí, které regulují telekomunikační trh
3. Analyzujte strukturu nákladů a výnosů vybraných telekomunikačních firem
4. Proveďte analýzu výkonnosti telekomunikačních firem

Seznam doporučené literatury:

- 1) VANÍČEK, Zdeněk, Pavel MATES a Tomáš NIELSEN. Zákon o elektronických komunikacích: komentář. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN 978-80-7201-944-1.
- 2) KISLINGEROVÁ, Eva. Manažerské finance. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-194-9.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) diplomové práce:

doc. Ing. Július Bemš, Ph.D., FEL ČVUT v Praze, K 13116

Jméno a pracoviště druhého(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **08.10.2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **24.05.2019**

Platnost zadání diplomové práce: **20.09.2020**

doc. Ing. Július Bemš, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

prof. Ing. Pavel Ripka, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Diplomantka bere na vědomí, že je povinna vypracovat diplomovou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v diplomové práci.

Datum převzetí zadání

Podpis studentky

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Fakulta elektrotechnická
Katedra ekonomiky, manažerství a humanitních věd**

Regulace v sektoru telekomunikací

Regulation in telecommunication industry

Diplomová práce

Studijní program: Elektrotechnika, energetika a management

Studijní obor: Ekonomika a řízení elektrotechniky

Vedoucí práce: doc. Ing. Július Bemš, Ph.D.

Bc. Kateřina Krondřáková

Praha 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, a že jsem uvedla veškeré použité informační zdroje v souladu s Metodickým pokynem o dodržování etických principů při přípravě vysokoškolských závěrečných prací.

V Praze dne _____

Podpis _____

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu doc. Ing. Júliu Bemšovi, Ph.D. za vedení mé diplomové práce, za jeho profesionální přístup a cenné rady při její tvorbě.

Abstrakt

Diplomová práce „*Regulace v sektoru telekomunikací*“ je rozdělena do dvou hlavních celků. První část diplomové práce je zaměřena na zhodnocení legislativního vývoje sektorové regulace v odvětví elektronických komunikací. Její nedílnou součástí je i představení orgánů a institucí Evropské unie, odpovědných za provádění sektorové regulace v odvětví elektronických komunikací. Druhá část této práce je zaměřena na analýzu výkonnosti vybraných poskytovatelů služeb elektronických komunikací, a to dle ukazatelů zpravidla sledovaných v odvětví elektronických komunikací. Důraz je kladen zejména na segment mobilních komunikací.

Klíčová slova: předpisový rámec pro elektronické komunikace, evropský kodex pro elektronické komunikace, Rada Evropské unie, Evropská komise, ARPU, tržby ze služeb, zákazníci mobilních služeb

Abstract

The Master thesis „*Regulation in telecommunication industry*“ is to divide into two main parts. The aim of the first part of the Master's thesis is to analyze the regulation in the electronic communication sector. This part also includes the presentation of the European Union institution and bodies responsible for implementing this regulation. The aim of the second part of the Master's thesis is to undertake a performance analysis of the selected companies, according to the indicators usually used in the electronic communication sector. Particular emphasis is placed on the mobile communication segment.

Key words: regulatory framework for electronic communications, European Electronic Communications Code, The Council of the European Union, European Commission, ARPU, service revenues, mobile subscribers

Seznam obrázků

Obrázek 5. 1 Celkový vývoj tržeb v mil. EUR.....	41
Obrázek 5. 2 Vývoj a struktura tržeb skupiny Deutsche Telekom	42
Obrázek 5. 3 Vývoj a struktura tržeb skupiny Orange	44
Obrázek 5. 4 Vývoj a struktura tržeb skupiny Vodafone	46
Obrázek 5. 5 Vývoj a struktura tržeb skupiny Telefónica	47
Obrázek 5. 6 Celkový počet zákazníků mobilních služeb v tis.	49
Obrázek 5. 7 Vývoj ARPU z mobilních služeb v EUR	53
Obrázek 5. 8 Vývoj poměru investic k tržbám	55

Seznam zkratek

Název	Popis zkratky
ARPU	Average Revenue Per User
Čl.	Článek
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropská společenství
EU	Evropská unie
GHz	Gigahertz
GŘ	Generální ředitelství
ICT	Informační a komunikační technologie
IoT	Internet of things
kHz	Kilohertz
Mil.	Milion
Mld.	Miliarda
Odst.	Odstavec
OTT	Over-the-top
Tis.	Tisíc
VoIP	Voice over Internet Protocol

OBSAH

Úvod.....	10
Kapitola 1.....	12
Specifika regulace telekomunikací	12
1.1 Elektronické komunikace.....	14
Kapitola 2.....	16
Vývoj sektorové právní úpravy na evropské úrovni.....	16
2.1 Předpisový rámec pro telekomunikace	16
2.2 Předpisový rámec pro elektronické komunikace (2002).....	18
2.2.1 Rámcová směrnice	20
2.2.2 Autorizační směrnice	22
2.2.3 Přístupová směrnice.....	22
2.2.4 Směrnice o univerzální službě	23
2.2.5 Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.....	23
2.2.6 Rozhodnutí o rádiovém spektru.....	23
2.2.7 Přezkum předpisového rámce pro elektronické komunikace	24
2.3 Předpisový rámec pro elektronické komunikace (2009).....	24
2.3.1 Nařízení č. 1211/2009.....	25
2.3.2 Směrnice 2009/136/ES	26
2.3.3 Směrnice 2009/140/ES	26
2.3.4 Reforma předpisového rámce pro elektronické komunikace	26
2.4 Kodex pro elektronické komunikace	27
Kapitola 3.....	30
Institucionální zajištění sektorové regulace na evropské úrovni	30
3.1 Rada Evropské unie.....	31
3.1.1 Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku.....	31
3.1.2 Pracovní skupina pro telekomunikace a informační společnost.....	32
3.2 Evropská komise	32
3.2.1 Generální ředitelství pro komunikační sítě, obsah a technologie	33
3.2.2 Komunikační výbor	33
3.2.3 Výbor pro rádiové spektrum	34
3.2.4 Skupina pro politiku rádiového spektra	34
Kapitola 4.....	35

Popis vybraných poskytovatelů služeb elektronických komunikací	35
4.1 Skupina Deutsche Telekom.....	35
4.2 Skupina Orange	36
4.3 Skupina Vodafone.....	37
4.4 Skupina Telefónica.....	38
Kapitola 5.....	39
Analýza výkonnosti vybraných poskytovatelů služeb elektronických komunikací	39
5.1 Objem celkových tržeb	40
5.1.1 Skupina Deutsche Telekom	41
5.1.2 Skupina Orange.....	43
5.1.3 Skupina Vodafone.....	45
5.1.4 Skupina Telefónica	47
5.2 Počet zákazníků mobilních služeb	49
5.2.1 Skupina Deutsche Telekom	50
5.2.2 Skupina Orange.....	50
5.2.3 Skupina Vodafone.....	50
5.2.4 Skupina Telefónica	51
5.3 Průměrné tržby na zákazníka	51
5.4 Kapitálové výdaje.....	54
Závěr	57
Literatura.....	60

Úvod

Jako téma diplomové práce jsem si zvolila „*Regulace v sektoru telekomunikací*“ a v úvodu bych ráda uvedla motivaci pro výběr daného tématu. Hlavním důvodem je můj zájem o danou problematiku obecně. V průběhu minulých let jsem průběžně získávala informace, které moji práci obohatily a ucelily.

Tato diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních celků následně členěných do pěti kapitol. První výchozí kapitola je věnována představení specifík v odvětví telekomunikací a následně elektronických komunikací. Cílem této kapitoly je nastínit provedenou liberalizaci v odvětví telekomunikací, zejména objasnit na jakém principu byla provedená liberalizace založená. V kontextu sektorové regulace, o níž tato práce pojednává, je rovněž potřeba objasnit důvod změny dosud využívaného termínu telekomunikace. V odvětví elektronických komunikací se souběžně uplatňuje sektorová regulace a pravidla hospodářské soutěže, tato úvodní část taktéž pojednává o vztahu mezi těmito dvěma nástroji.

Druhou kapitolu věnovanou dosavadnímu legislativnímu vývoji považuji za stěžejní část. Jedním z důvodů je můj zájem o danou problematiku obecně. Sektorová regulace je úzce spojena s politikou ochrany hospodářské soutěže, avšak důraz je kladen právě na sektorovou regulaci. V závěru je tato kapitola doplněna o soubor nových legislativních pravidel v odvětví elektronických komunikací, tzv. evropský kodex pro elektronické komunikace přijatý, na sklonku roku 2018. Nedílnou součástí této kapitoly je představení klíčových institucí a orgánů na úrovni Evropské unie, odpovědných za implementaci a provádění sektorové regulace.

Druhá část diplomové práce je zahájena představením vybraných poskytovatelů služeb elektronických komunikací, kteří budou následně analyzováni dle mnou zvolených ukazatelů běžně využívaných v odvětví elektronických komunikací. Důraz je kladen zejména na segment mobilních komunikací, neboť se jedná o hlavní oblast podnikání mnou analyzovaných subjektů. Analýza výkonnosti je provedena na čtyřech evropských rozhodujících subjektech, podnikajících v odvětví elektronických komunikací. Veškerá data uvedená v provedené analýze pocházejí pouze z veřejně dostupných zdrojů, což také představuje limitující faktor výběru sledovaných

ukazatelů. Před provedením analýzy bylo nutné stanovit sledovaný interval, který vzešel z provedené rešerše finančních a provozních výkazů. Důvodem volby daného intervalu je zejména svým způsobem unifikovaná struktura výkazů.

Při psaní první části diplomové práce jsem vycházela z mnoha legislativních zdrojů, z nichž považuji za klíčový knihu Zákon o elektronických komunikacích od autorů Zdeňka Vaníčka, Pavla Matesa a Tomáše Nielsena. Tato kniha mi pomohla zorientovat se v několikaletém legislativním vývoji v odvětví telekomunikací (elektronických komunikací) a poskytla mi řadu cenných zdrojů dostupných, v právním systému Evropské unie, tj. EUR-Lex zajišťovaný Úřadem pro publikace Evropské unie.

Kapitola 1

Specifika regulace telekomunikací

Touha a potřeba předávat informace co nejrychleji, nejpřesněji a nejspolehlivěji provází lidstvo od nepaměti. Na počátku komunikace byly využívány metody vizuální komunikace v podobě ohňů, signálních věží či praporků. Jednalo se o velice omezenou formu komunikace, která vyžadovala velmi jednoduché, předem dohodnuté významy a vždy s sebou nesla riziko nesprávné interpretace. Vlastností námořní vlajkové abecedy či semaforu využil francouzský vynálezce Claude Chappé (1763–1805) při sestrojení optického telegrafu v roce 1790. Optický telegraf byl ze své podstaty považován vůbec za první telekomunikační systém v Evropě. Přestože byl optický telegraf považován za spolehlivý a účinný, byl postupně nahrazen telegrafem elektrickým [1]. Julius Reuter (1816–1899) byl pravděpodobně první v Evropě, kdo začal podnikat v oblasti doručování zpráv. Kombinací moderních technologií a tradičních poštovních holubů se mu podařilo vybudovat pověst spolehlivého zdroje rychlého přenosu [2]. S rozšířením elektrického telegrafu po celém světě byla uspokojena potřeba rychlého přenosu informací, přesto touha používat efektivní telekomunikační systém přetrvávala. V roce 1876 si Alexander Graham Bell (1847–1922) nechal patentovat svůj telefon, kterým vzbudil enormní zájem o komunikaci [1].

Důležitou otázkou v tomto kontextu je, co bylo vlastně příčinou regulace chování v odvětví telekomunikací a na jakém výchozím principu byla tato regulace založena?

Telekomunikační sektor (nynější sektor elektronických komunikací) ze své povahy síťového odvětví představoval sféru zvýšených zájmů jednotlivých národních států, a proto jej ovládaly monopolní podniky ve vlastnictví státu. Důvodem tohoto postavení telekomunikací byl zejména jejich značný vliv na ochranu strategických a bezpečnostních zájmů státu. Tento přístup zapříčinil fakt, že se odvětví telekomunikací podařilo v Evropské unii liberalizovat až koncem devadesátých let minulého století. Vize, na níž byl založen proces liberalizace, se může na první pohled jevit jako téměř nerealizovatelná. Snahou bylo zajistit soulad mezi sektorovou regulací a principy, vedoucími k dosažení hospodářské soutěže, avšak se zcela

minimálními bezprostředními zásahy do soukromých podnikatelských aktivit a technologického pokroku [3].

V odvětví telekomunikací, resp. elektronických komunikací, je potřeba věcně rozlišovat mezi sítěmi a službami, které jsou skrze tyto sítě poskytovány. Z důvodu neúměrně vysokých investičních nákladů či technických omezení může být obtížné či nemožné vytvořit druhou konkurenční infrastrukturu. Přesto je možné vytvořit konkurenční prostředí v rámci poskytovaných služeb. Rozhodující směrnice Evropského společenství upravující liberalizaci v odvětví telekomunikací proto byly založeny na koncepci oddělování infrastruktury od obchodních aktivit. Výchozími dokumenty se stala *Směrnice Rady 90/387/EHS ze dne 28. června 1990 o vytvoření vnitřního trhu telekomunikačních služeb zavedením otevřeného přístupu k telekomunikační síti*¹ a dále *Směrnice Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb*² [3].

V návaznosti na rozhodnutí o otevření telekomunikačních trhů hospodářské soutěži byly tyto státem vlastnění poskytovatelé telekomunikačních služeb nuceni se radikálně transformovat během devadesátých let minulého století. Skutečnost, že na telekomunikačním trhu budou nové subjekty, které chtějí s těmito monopolními podniky soutěžit skrze nabízené služby, představovala zásadní výzvu. Rovněž tak se tyto monopolní podniky musely adaptovat na nová pravidla sektorové regulace v odvětví telekomunikací [3].

Otevření telekomunikačního odvětví, které vyvrcholilo dnem 1. ledna 1998 plnou liberalizací telekomunikačních trhů v desíti z patnácti členských států Evropské unie, bylo tehdy Evropským společenstvím prezentováno jako nejlépe provedený proces liberalizace. Provedená liberalizace v odvětví telekomunikací s sebou přinesla řadu pozitivních změn, neboť nejen že umožnila a podpořila rozvoj nových služeb, ale měla pozitivní vliv i na kvalitu poskytovaných telekomunikačních služeb. Pro spotřebitele bylo rovněž pozitivní snížení cen za tyto služby v důsledku provedené liberalizace [3;4].

V závěru této charakteristiky je potřeba zmínit, že i přes úspěšně provedenou liberalizaci zůstává nynější oblast elektronických komunikací relativně regulovaným

¹ Směrnice Rady 90/387/EHS: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1990/387/oj>

² Směrnice Komise 90/388/EHS: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1990/388/oj>

odvětvím. Účelem této sektorové regulace není jen kompenzovat chybějící účinky hospodářské soutěže a vytvářet předpoklady vedoucí k dosažení účinné hospodářské soutěže, ale také tato sektorová regulace ukládá vnitrostátním regulačním orgánům řadu úkolů organizační či technické povahy. Mezi klíčové úkoly kladené na tyto sektorové regulátory lze zařadit např. správu rádiového spektra nebo správu čísel a kódů. Problematika přidělů těchto omezených zdrojů je rovněž vykonávána z důvodu chybějících účinků hospodářské soutěže. S ohledem na technické limity však tyto účinky nemohou nikdy zcela nastat [3].

V odvětví elektronických komunikací se proto vyskytuje souběžně sektorová regulace, která je zajišťována z hlediska komunitární právní úpravy předpisovým rámcem pro elektronické komunikace (nynější evropský kodex pro elektronické komunikace) a rámcovou soutěžní regulací, vycházející zejména z obecné úpravy ochrany hospodářské soutěže ustanovené v člancích 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie [3].

Sektorová regulace v odvětví elektronických komunikací je primárně založená na tzv. analýze relevantních trhů, vedoucí k určení podniku s významnou tržní silou. Podnik s významnou tržní silou se ze své podstaty jeví jako blízký dominantnímu postavení, vymezenému v obecné úpravě ochrany hospodářské soutěže. Přístup k těmto dvěma situacím je však odlišný. Vnitrostátní regulační orgány stanovují na základě výsledků analýz relevantních trhů povinnosti podnikům s významnou tržní silou. Tyto podniky svým jednáním neporušují pravidla hospodářské soutěže, avšak svým dominantním postavením by mohly bránit dalšímu rozvoji příslušného trhu na němž působí. Naopak, vnitrostátní orgány na ochranu hospodářské soutěže postihují soutěžitele až v případech, kdy zneužijí svého dominantního postavení. Dominantním soutěžitelům tedy nejsou ukládány povinnosti zapříčiněné jejich dominantním postavením na relevantním trhu [3;4].

1.1 Elektronické komunikace

Nový termín „*elektronické komunikace*“ se poprvé objevil při přípravě předpisového rámce pro elektronické komunikace v roce 1999. Potřeba jednotné kategorie pro všechny přenosové sítě a technologie nahradila používaný pojem telekomunikace.

Elektronické komunikace pokrývají technologický a tržní fenomén výrazné konvergence dosud odděleně vnímaných a regulovaných odvětví telekomunikací, médií a informačních technologií. Evropské právo, ani základní směrnice, tj. páteřní směrnice předpisového rámce pro elektronické komunikace, neobsahují přímou legální definici elektronických komunikací, ale pouze definici tzv. sítě elektronických komunikací [3].

Kapitola 2

Vývoj sektorové právní úpravy na evropské úrovni

K pochopení několikaletého vývoje nyní již v odvětví elektronických komunikací, který zahájila Komise přijetím *Směrnice Komise 88/301/EHS ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními*³, je potřeba porozumět vývoji předpisových rámců Evropských společenství a Evropské unie a podnětům, které k evropské právní úpravě vedly [4].

Komise od roku 1998 připravuje a vydává pravidelně tzv. implementační zprávy, kde posuzuje stav transpozice směrnic regulačního rámce 1998/2000 a později od roku 2003 předpisového rámce pro elektronické komunikace do vnitrostátních právních řádů členských států. Nad rámec těchto implementačních zpráv provádí Komise revize příslušných směrnic, tvořící souhrnně regulační rámec, a to za účelem posouzení relevantnosti daného předpisového rámce. Komise zejména posuzuje, zda vydaný předpisový rámec naplnil svůj účel a zda je v souladu s podmínkami trhu či technologickým vývojem [4].

2.1 Předpisový rámec pro telekomunikace

„Základní impuls ambiciózního programu liberalizace telekomunikací v Evropském společenství vzešel z relevantních ustanovení jednoho ze základních pramenů primárního práva Evropských společenství – ze Smlouvy o založení Evropského společenství. Evropská unie tehdy neměla „vzorový“ zákon o telekomunikacích. Tuto problematiku upravil až tzv. předpisový rámec pro oblast telekomunikací (zkráceně „regulační rámec 1998“, který Evropské společenství přijalo v letech 1988–1998, s významným dodatkem z roku 2000 (nařízení o zpřístupnění účastnického vedení)“ [4].

³ Směrnice Komise 88/301/EHS: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1988/301/oj>

Předpisový rámec pro oblast telekomunikací tvořil rozsáhlý soubor právních předpisů, který byl přijat zejména na základě článku 86 (nynější článek 106 Smlouvy o fungování Evropské unie) a článku 95 (nynější článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie) Smlouvy o založení Evropského společenství, „*jehož primární úlohou bylo vytvořit dostatečné podmínky pro harmonizovaný rozvoj odvětví za situace, kdy se telekomunikace překotně rozvíjely, konvergovaly technologie a informační ekonomika nabývala globální podoby*“ [4].

Výše uvedený článek 106 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie ukládá Komisi dohlížet na provádění pravidel v oblasti hospodářské soutěže a dle potřeby vydávat směrnice či rozhodnutí adresované členským státům [5]. Na základě tohoto článku byla přijata např. Směrnice Komise 90/388/EHS a Směrnice Komise 88/301/EHS.

Na základě výše uvedeného článku 114 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie přijímá Evropský parlament a Rada harmonizační opatření, vedoucí k ustanovení vnitřního trhu, a to na základě řádného legislativního postupu a po předchozí konzultaci s Hospodářským sociálním výborem [5]. Na základě tohoto článku byla přijata např. Směrnice Rady 90/387/EHS.

Komise v souladu se svými povinnostmi, které jí ukládaly směrnice přijaté na základě článku 95 Smlouvy o založení Evropského společenství v roce 1999, revidovala dosavadní předpisový rámec pro telekomunikace. Komise tak učinila v reakci na zjištěnou skutečnost, a to, že všechny dopady hospodářské soutěže nebyly zcela zřejmé. Rozdílná aplikace předpisového rámce pro telekomunikace napříč členskými státy Evropské unie představovala bariéru jednotného trhu, která by se bez zásahu v podobě nových právních předpisů pro telekomunikace po vstupu nových členských států mohla nadále prohlubovat [4].

V kontextu vývoje v odvětví telekomunikací a následně elektronických komunikací je potřeba zmínit dokument ze dne 10. listopadu 1999, tj. Sdělení Komise Evropských společenství nazvané „*Směrem k novému rámci pro infrastrukturu elektronických komunikací a pro doplňkové služby – přezkoumání sdělení za rok 1999*“⁴. Tímto dokumentem, ve kterém Komise prezentovala výsledky provedené revize regulačních mechanismů, byl formálně zahájen proces příprav nového předpisového (regulačního)

⁴ COM(1999) 539 final: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1558466586329&uri=CELEX:51999DC0539>

rámce, avšak již pro elektronické komunikace. Tento několikaletý proces byl dokončen v závěru roku 2001 [4].

Komise v závěrečném procesu vyjednávání o nové podobě předpisového rámce pro elektronické komunikace vydala ve vlastní kompetenci na základě článku 86 Smlouvy o založení Evropského společenství (nynějšího článku 106 Smlouvy o fungování Evropské unie) novelu Směrnice Komise 90/388/EHS nazvanou jako *Směrnice Komise 2002/77/ES ze dne 16. září 2002 o hospodářské soutěži na trzích sítí a služeb elektronických komunikací*. Novelizovaná směrnice reflektovala vývojové trendy a nahrazovala nesrozumitelná, dříve definovaná ustanovení. Rovněž nahradila dosud používaná označení, tj. telekomunikační služby a telekomunikační sítě. Dle článku 8 této směrnice musí členské státy odebrat všechna výlučná a zvláštní práva na využívání všech sítí elektronických komunikací, pokud tak již neučinily v kontextu předchozí Směrnice Komise 90/388/EHS [4;6].

2.2 Předpisový rámec pro elektronické komunikace (2002)

Evropská unie přijala předpisový rámec pro elektronické komunikace, jehož primárním cílem je doprovázet otevření trhu elektronických komunikací hospodářské soutěži. Tento předpisový rámec je formulován v souladu s technologickým pokrokem a reflektuje požadavky trhu [4].

Předpisový rámec pro elektronické komunikace byl nejprve přijat v roce 2002 a následně pozměněn v roce 2009, a to zejména v důsledku rychlého technologického vývoje [4].

Předpisový rámec pro elektronické komunikace (2002) tvořily sekundární právní předpisy přijaté podle článku 95 Smlouvy o založení Evropského společenství (nynějšího článku 114 Smlouvy o fungování Evropské unie) [4].

Níže uvedené směrnice a jedno rozhodnutí společně formovaly první regulační rámec pro elektronické komunikace:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice),

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES ze dne 7. března 2002 o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES ze dne 7. března 2002 o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení (přístupová směrnice),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002 o univerzální službě a právech uživatelů, týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě),
- Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 676/2002/ES ze dne 7. března 2002 o předpisovém rámci pro politiku rádiového spektra v Evropském společenství (rozhodnutí o rádiovém spektru),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) [4].

V obecné rovině si předpisový rámec pro elektronické komunikace (2002) kladl za cíl unifikovat sekundární právní předpisy předchozího regulačního rámce a modernizovat odborné právo o tržní a technologické změny vyvolané postupující konvergencí sítí a služeb. Zásadní změna však nastává v pojetí elektronických komunikací, které jsou založeny na koncepci technologické neutrality. V konečném důsledku tak dochází k aplikaci shodných právních předpisů na oblast telekomunikačních sítí a sítí určených pro vysílání včetně informačních technologií [4]. Další zásadní změnou, kterou s sebou přineslo přijetí předpisového rámce pro elektronické komunikace, je tendence k postupnému přechodu od sektorové regulace (tzv. regulace ex ante) do prostředí spravedlivé a účinné hospodářské soutěže. Toto je výchozí princip, na němž byl předpisový rámec pro elektronické komunikace formulován. Předpokládá se tedy, že pravidla hospodářské soutěže Evropské unie budou primárním nástrojem regulace trhu elektronických komunikací, jakmile hospodářská soutěž dosáhne stupně plné účinnosti. Rozsah sektorové regulace by měl být postupně omezován a regulace ex

ante by měla být vykonávána jen v oblasti kmitočtového spektra a soustavy číslovacích plánů [3;4].

Předpisový rámec pro elektronické komunikace, který se stal účinný dnem 25. července 2003⁵, tvoří „základ právní úpravy elektronických komunikací v právních rádech všech členských zemí EU“. V České republice tak bylo učiněno prostřednictvím *Zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)*⁶ [4].

Rámcová směrnice spolu se čtyřmi komplementárními směrnicemi, které regulují specifické oblasti elektronických komunikací, tvoří tzv. jádro předpisového rámce [4].

2.2.1 Rámcová směrnice

Primárním cílem rámcové směrnice je posílení hospodářské soutěže v oblasti elektronických komunikací, která napomůže k rozvoji investic v tomto odvětví a zároveň umožní novým společnostem vstoupit na trh elektronických komunikací. Rovněž bere v potaz spotřebitele s cílem zprostředkovat jim inovativní řešení a zajistit kvalitní služby. Značná část této úpravy je věnována vnitrostátním regulačním orgánům a požadavkům na ně kladeným, jakož i zásad, na nichž je jejich činnost založena. V obecné rovině stanovuje soubor postupů vedoucí k harmonizovanému prosazování předpisového rámce pro elektronické komunikace. Článek 2 rámcové směrnice obsahuje definice již zmíněné „sítě elektronických komunikací“ a „služby elektronických komunikací“ [7].

Vnitrostátní regulační orgány musí být dle této směrnice nezávislé, tj. právně a funkčně nezávislé na všech organizacích, zajišťující síť nebo zařízení elektronických komunikací či poskytující služby elektronických komunikací. Dále směrnice požaduje, aby členské státy zajistily na vnitrostátní úrovni existenci účinných mechanismů, aby každému uživateli či podniku, zajišťující síť elektronických komunikací nebo služby elektronických komunikací (případně obojí), bylo umožněno odvolat se k nezávislému subjektu proti rozhodnutí, vydaným vnitrostátním regulačním orgánem. Třetí zásadou je požadavek na transparentní a nestranné vykonávání pravomocí. Zároveň jsou vnitrostátní regulační orgány povinny

⁵ Vyjma Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES, která se stala účinnou dnem 1. listopadu 2003.

⁶ Zákon č. 127/2005 Sb.: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-127>

spolupracovat formou konzultací se zainteresovanými subjekty, pokud zvažují přijmout opatření s významným zásahem do fungování trhu [7].

Úkoly, stanovené rámcovou směrnicí pro vnitrostátní regulační orgány, lze shrnout následovně. Vnitrostátní regulační orgány jsou povinny podporovat soutěž v zajišťování sítí elektronických komunikací a služeb elektronických komunikací. Dále jsou povinny napomáhat k rozvoji jednotného vnitřního trhu, a to skrze vzájemnou spolupráci napříč členskými státy a Komisí [7].

Článek 14 rámcové směrnice vymezuje podnik s významnou tržní silou, tj. podnik, který samostatně nebo ve spojení více podniků dosahuje dominantního postavení, které mu svou ekonomickou silou umožňuje chovat se nezávisle na soutěžitelích. Další variantou je situace, kdy podnik může přesouvat síly mezi dvěma úzce souvisejícími trhy. Tento článek ukládá vnitrostátním regulačním orgánům při posuzování dominantního postavení dvou a více podniků zohlednit v maximální možné míře pokyny pro analýzy trhu a významné tržní síly, vydávané Komisí (dle článku 15 rámcové směrnice). Kritéria, jež mají být použita v rámci posuzování jsou rovněž obsažena v rámcové směrnici [7].

Dle článku 15 rámcové směrnice, který stanovuje postup pro vymezení trhu, je Komise oprávněna po veřejné konzultaci a konzultaci s vnitrostátními regulačními orgány přijímat doporučení o relevantních trzích produktů a služeb. V rámci tohoto doporučení jsou vymezeny trhy produktů a služeb, jejichž podstata může opravňovat k uložení regulačních opatření, stanovených komplementárními směrnicemi. Komise je povinna tato vydaná doporučení pravidelně přezkoumávat [7].

Vnitrostátní regulační orgány dle článku 16 rámcové směrnice provádějí pravidelné analýzy těchto vymezených trhů. Vnitrostátní regulační orgány musí v maximální možné míře zohlednit pokyny Komise a zároveň provádět tuto analýzu ve spolupráci s vnitrostátními orgány na ochranu hospodářské soutěže. Shledá-li vnitrostátní regulační orgán relevantní trh jako nedostatečně konkurenční, určí v souladu s článkem 14 rámcové směrnice podniky s významnou tržní silou. Těmto podnikům následně uloží zvláštní regulační povinnosti nebo zachová či upraví již uložené povinnosti [7].

Analýza relevantních trhů, prováděná vnitrostátními regulačními orgány ze své podstaty představuje základ nástrojů pro výkon regulace v odvětví elektronických komunikací [3].

2.2.2 Autorizační směrnice

Autorizační směrnice zjednodušuje schvalovací podmínky a procedury pro zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací. Cílem této směrnice je tedy harmonizovat trh sítí a služeb elektronických komunikací za současného omezení regulace na nezbytné minimum [8].

Dle autorizační směrnice může zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací podléhat pouze obecnému oprávnění. Tato směrnice tedy ustupuje od požadovaných rozhodnutí či jiných správních aktech, vydaných vnitrostátními regulačními orgány [8].

Nahrazení jednotlivých licencí obecným oprávněním by mělo v konečném důsledku motivovat k rozvoji inovativních služeb elektronických komunikací a k rozvoji celoevropských komunikačních sítí [8].

2.2.3 Přístupová směrnice

Přístupová směrnice harmonizuje postup, kterým členské státy regulují přístup k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením včetně jejich propojení. Cílem této směrnice je zavést předpisový rámec pro vztahy mezi zajišťovateli sítí a poskytovateli služeb, umožňující dosáhnout trvalé hospodářské soutěže [9].

V obecné rovině lze oblast působnosti přístupové směrnice shrnout následovně. Přístupová směrnice vymezuje práva a povinnosti pro operátory a podniky, kteří aspirují na propojení nebo přístup (případně obojí) k sítím nebo přiřazeným zařízením. Dále zavádí takové postupy, dle kterých musí vnitrostátní regulační orgány přezkoumávat jimi uložené povinnosti a eventuálně tyto uložené povinnosti zrušit. Povinnosti uložené vnitrostátními regulačními orgány mohou být zrušeny, pokud je dosaženo požadovaných cílů [9].

Přístupová směrnice ukládá vnitrostátním regulačním orgánům provádět pravidelné analýzy relevantních trhů, a to za účelem stanovení, zda jeden nebo více operátorů disponuje významnou tržní silou na příslušném trhu [9].

2.2.4 Směrnice o univerzální službě

Cílem směrnice o univerzální službě je zajistit dostupnost vymezeného minimálního souboru kvalitních služeb elektronických komunikací pro všechny koncové uživatele. Univerzální služba by měla být poskytována za dostupnou cenu a zároveň je potřeba, aby při poskytování této služby docházelo k zcela minimálnímu narušení trhu [10].

V obecné rovině lze oblast působnosti směrnice o univerzální službě shrnout následovně. Tato směrnice stanovuje práva koncových uživatelů a odpovídající povinnosti podniků, které zajišťují veřejně přístupné sítě a poskytují veřejně přístupné služby elektronických komunikací [10].

2.2.5 Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích

Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích harmonizuje právní předpisy členských států, a to za účelem dosažení shodné úrovně ochrany základních práv a svobod. Důraz je kladen zejména na zpracování osobních údajů [11].

Dle této směrnice je poskytovatel veřejně dostupných služeb elektronických komunikací povinen přijmout opatření technické či organizační povahy, vedoucí k zajištění bezpečnosti svých služeb. Zároveň tato směrnice vymezuje povinnosti pro poskytovatele veřejně dostupných služeb elektronických komunikací, existuje-li riziko narušení bezpečnosti sítě [11].

2.2.6 Rozhodnutí o rádiovém spektru

Rádiové frekvence, které jsou nezbytné například pro provoz mobilních telefonů nebo širokopásmového internetu, jsou řazeny mezi vzácné zdroje. Evropská unie tedy schválila postup upravující regulaci rádiového spektra, jejíž cílem je zajistit optimální využívání tohoto omezeného zdroje a eliminovat možnost rušení důležitých komunikací [12].

Rozhodnutí o rádiovém spektru koordinuje politické přístupy v oblasti dostupnosti rádiového spektra a stanovuje technické podmínky, umožňující jeho efektivní využívání. Rádiové spektrum v kontextu tohoto rozhodnutí zahrnuje rádiové vlny o frekvenci od 9 kHz do 3000 GHz [12].

Opatření, přijatá na základě rozhodnutí o rádiovém spektru zohledňují činnost mezinárodních organizací, tj. Mezinárodní telekomunikační unie (ITU) a Evropské konference správ pošt a telekomunikací (CEPT) [12].

2.2.7 Přezkum předpisového rámce pro elektronické komunikace

Komise v letech 2005 až 2007 zajistila a provedla plánovanou revizi předpisového rámce pro elektronické komunikace (2002). Požadavek na přezkum je zakotven přímo v člancích citovaných směrnic [4]. Primárním cílem tohoto přezkumu bylo zajistit, aby předpisový rámec pro elektronické komunikace byl účinný i v nadcházejícím desetiletí. Komise tehdy hodnotila tento předpisový rámec jako přínosný, který byl schopen se vypořádat s novými technologiemi (např. VoIP) a je schopen absorbovat další vývoj technologií a trhu. Přesto však vyžadoval dílčí úpravy, zohledňující změny v odvětví elektronických komunikací [13].

2.3 Předpisový rámec pro elektronické komunikace (2009)

Několikaletý proces příprav nového předpisového rámce pro elektronické komunikace byl završen dnem 25. listopadu 2009 vydáním dvou novelizujících směrnic a nového nařízení Evropského parlamentu a Rady. Reforma následně vstoupila v platnost 25. května 2011 [4].

Předpisový rámec pro elektronické komunikace jmenovitě tvoří:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1211/2009 ze dne 25. listopadu 2009 o zřízení Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (BEREC) a Úřadu,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů, týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele,

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací, směrnice 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení a směrnice 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací [4].

Novela předpisového rámce pro elektronické komunikace přinesla jistou formu deregulace. Trhy produktů a služeb, na nichž přijatá opatření Evropské unie dostatečně zefektivnila hospodářskou soutěž, by nadále neměla podléhat regulaci ex ante. Před přijetím nového předpisového rámce pro elektronické komunikace bylo dne 17. prosince 2007 na základě čl. 15 odst. 1 rámcové směrnice vydáno nové *Doporučení Komise o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací, které připadají v úvahu pro regulaci ex ante*. Toto doporučení nahrazuje doporučení Komise 2003/311/ES a snižuje počet relevantních trhů z 18 na 7 [4;14].

2.3.1 Nařízení č. 1211/2009

Toto nařízení zřizuje novou organizaci, tj. Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (sdružení BEREC), která navazuje na dosavadní činnost tzv. Skupiny evropských regulačních orgánů (ERG). Sdružení BEREC poskytuje poradenství ostatním orgánům Evropské unie, a to za účelem lepšího rozvoje jednotného trhu sítí a služeb elektronických komunikací v Evropské unii. Sdružení BEREC je nápomocen Úřad BEREC s právní subjektivitou a statutem agentury [15].

Primárním cílem sdružení BEREC je napomáhat vnitrostátním regulačním orgánům v oblasti regulace a rozšiřovat osvědčené postupy a metodiky mezi tyto orgány. Dále vydává stanoviska k předloženým návrhům rozhodnutí, opatření či doporučení. V obecné rovině poskytuje poradenství v oblasti elektronických komunikací. Úřad BEREC poskytuje administrativní a odbornou pomoc sdružení BEREC [15].

Sdružení BEREC je tvořeno Radou regulačních orgánů, složené ze zástupců vnitrostátních regulačních orgánů zřízeného v každém členském státě Evropské unie [15].

2.3.2 Směrnice 2009/136/ES

Cílem této směrnice je posílit ustanovení ve prospěch spotřebitelů a přinést jim nová práva. Dle této směrnice by spotřebitelé a koncoví uživatelé měli mít k dispozici transparentní a srovnatelné informace o nabídkách a službách. Koncovým uživatelům a spotřebitelům by mělo být umožněno porovnávat ceny nabízených služeb, a to na základě dostupných a srozumitelných informací. Rovněž by spotřebitelé měli mít možnost změnit poskytovatele služeb ve zkrácené lhůtě. Důraz je rovněž kladen na zajištění vysokého standardu ochrany osobních údajů a soukromí [16].

2.3.3 Směrnice 2009/140/ES

Směrnice usiluje o dokončení sjednocení trhu elektronických komunikací v Evropské unii. Jedním z cílů této směrnice je podpora investic do infrastruktur a zajištění přístupu k vysokorychlostním širokopásmovým službám v odlehlých oblastech. Dále podporuje inovace a klade důraz na vyšší míru nezávislosti vnitrostátních regulačních orgánů [17].

2.3.4 Reforma předpisového rámce pro elektronické komunikace

Předpisový rámec pro elektronické komunikace doplnilo *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 531/2012 ze dne 13. června 2012 o roamingu ve veřejných mobilních komunikačních sítích v Unii*. Dle tohoto nařízení by v konečném důsledku měl být odstraněn rozdíl mezi vnitrostátními cenami a cenami za roaming, čímž by došlo k vytvoření vnitřního trhu mobilních komunikačních služeb. V opačném případě nelze hovořit o jednotném vnitřním trhu elektronických komunikací [18]. S účinností ode dne 15. června 2017 bylo toto nařízení novelizováno Nařízením (EU) 2017/920. Novela stanovuje částku, kterou si mohou operátoři mobilních sítí vzájemně účtovat za roaming (tzv. velkoobchodní roaming) v rámci Evropské unie [19].

Ve vztahu k regulaci rádiového spektra bylo přijato *Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 243/2012/EU ze dne 14. března 2012 o vytvoření víceletého programu politiky rádiového spektra*. Toto rozhodnutí zavádí víceletý program politiky rádiového spektra, nezbytný pro stanovení politické orientace a strategických cílů v této oblasti. Flexibilita využívání rádiového spektra by měla motivovat k většímu objemu investic a k stimulaci inovací [12;20].

Komise v roce 2016 navrhla tzv. evropský kodex pro elektronické komunikace, který nahrazuje stávající předpisový rámec pro elektronické komunikace (2009). Kodex pro elektronické komunikace připravuje Evropskou unii na éru připojení s velmi vysokou rychlostí a širokým pokrytím, kterou s sebou přinese rozsáhlé zavádění sítí 5G a dalších síťových technologií budoucí generace. Legislativní proces byl završen dnem 17. prosince 2018 vyhlášením kodexu pro elektronické komunikace a novelizovaného nařízení o sdružení BEREC v Úředním věstníku Evropské unie. Oba právní akty vstoupily v platnost tři dny po jejich vyhlášení. Členskými státy byla dána dvouletá lhůta pro přijetí nezbytných ustanovení, aby byl kodex pro elektronické komunikace uveden do praxe [21;22].

2.4 Kodex pro elektronické komunikace

Kodex pro elektronické komunikace zohledňuje změny, které nastaly na trhu od roku 2009 a zavádí zjednodušená a progresivní pravidla, jež mají podpořit investice v odvětví elektronických komunikací. Tento kodex je nedílnou součástí strategie jednotného digitálního trhu v Evropské unii. Sdružení BEREC, jakožto regulační orgán bude plnit nezastupitelnou roli při uplatňování regulačních opatření, vymezených kodexem pro elektronické komunikace [21].

Nová legislativní pravidla v odvětví elektronických komunikací tvoří:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1972 ze dne 11. prosince 2018, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1971 ze dne 11. prosince 2018 o zřízení Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (BEREC) a Agentury na podporu BEREC (Úřad BEREC), o změně nařízení (EU) 2015/2120 a o zrušení nařízení (ES) č. 1211/2009 [21].

Evropský kodex pro elektronické komunikace si primárně klade za cíl takové posílení hospodářské soutěže, která podpoří investice do sítí 5G a optických sítí a umožní novým společnostem vstoupit do odvětví. Zjednodušená a progresivní pravidla, která s sebou kodex přináší, by právě měla motivovat společnosti k vyššímu objemu

investic do nové a vysoce moderní infrastruktury v Evropské unie. V konečném důsledku povede tento záměr k širšímu spektru inovativních digitálních služeb [21;22].

Kodex pro elektronické komunikace rovněž klade důraz na spotřebitele, zejména v kontextu posílení práv a úrovně ochrany. Spotřebitelé budou moci snáze změnit poskytovatele služeb a získají vyšší ochranu před uzavřením smlouvy na služby. Kodex elektronických komunikací bude nyní nově zahrnovat i služby poskytované prostřednictvím aplikací v síti internet (tzv. OTT služby) [22].

Na seznam univerzálních služeb bude nově zařazen finančně dostupný a adekvátní přístup k internetu. Univerzální služba by měla být dostupná všem bez ohledu na geografické umístění či příjem [22].

Všechny členské státy budou povinny zavést systém veřejné výstrahy skrze, který budou moci všem občanům zaslat zprávu na mobilní telefon, pokud v dané oblasti nastane přírodní katastrofa či jiná závažná událost. Obecně lze tento systém nazvat jako systém tzv. obrácené tísňové linky. Členské státy, které tento systém prozatím neprovozují tak budou muset učinit do 3,5 let od vstupu právních předpisů v platnost [22].

Ve snaze stimulovat investice do sítí 5G a dalších síťových technologií, musí členské státy provozovatelům zajistit regulační předvídatelnost alespoň na dobu 20 let. Regulační předvídatelnost se vztahuje na udělování licencí na spektrum pro bezdrátový širokopásmový přístup. Rovněž budou muset členské státy zajistit zpřístupnění nových frekvenčních pásem pro síť 5G [22].

Ustanovení v oblasti významné tržní síly budou nově doplněna o tzv. symetrickou regulaci, vztahující se na všechny poskytovatele služeb elektronických komunikací. Vnitrostátní regulační orgány rovněž budou disponovat novými nástroji, zohledňujícími různé situace, které mohou nastat, tj. např. monopol dvou podniků [22].

Sdružení BEREC bude i nadále plnit roli poradního a konzultačního orgánu. Na sdružení BEREC je nahlíženo jako na dobře fungující regulační orgán, a proto novela nepřináší zásadní koncepční změny. Rovněž bude zachována i dualita ve smyslu sdružení BEREC a Úřad BEREC. Novela nařízení o sdružení BEREC zahrnuje

i ustanovení o levnějším volání v rámci Evropské unie, čímž doplňuje dříve přijatá nařízení upravující roaming [22].

Kapitola 3

Institucionální zajištění sektorové regulace na evropské úrovni

Sektorová regulace v odvětví elektronických komunikací představuje komplexní disciplínu, na jejímž zajištění a provádění se podílí řada orgánů a institucí Evropské unie ve spolupráci s vnitrostátními regulačními orgány, zřízenými v jednotlivých členských státech. Tato kapitola navazuje na předchozí zhodnocení dosavadního legislativního vývoje sektorové regulace. Detailněji tedy rozpracovává již zmíněné orgány a instituce a doplňuje nové entity, které do tohoto složitého procesu vstupují.

V základní rovině se jedná o Evropskou komisi, která dohlíží na implementaci právních předpisů do právních řádů členských států a zajišťuje pravidelné přezkumy právních předpisů souhrnně tvořící předpisový rámec pro elektronické komunikace. Součástí tohoto přezkumu je i návrh nových právních předpisů. Evropská komise může rovněž ve vlastní kompetenci vydat právní předpisy, týkající se politiky hospodářské soutěže [4]. Komisi je nápomocna řada skupin a výborů, zejména v kontextu regulace rádiového spektra [12]. Do tvorby politik a právních předpisů je následně zapojena Evropská Rada spolu s Evropským parlamentem, která právní předpisy navržené Komisí schvaluje a přijímá [23]. V kontextu předpisového rámce pro elektronické komunikací mají svou nezastupitelnou roli i vnitrostátní regulační orgány, na něž právní předpisy kladou značné požadavky a stanovují jim povinnosti [7]. Rovněž tak i sdružení BEREC a Úřad BEREC, jehož primární úlohou je plnit funkci konzultačního a poradního orgánu [15].

Existence sektorové regulace v odvětví elektronických komunikací nevyklučuje aplikovatelnost obecných pravidel hospodářské soutěže, a proto nevyklučuje ani působnost a činnost soutěžních orgánů, tj. Evropské komise a vnitrostátních soutěžních úřadů [3]. S růstem vnitřního trhu a trendem globalizace jsou dopady protisoutěžního jednání velmi často vnímány v několika členských státech Evropské unie. Evropská komise je zpravidla jediným orgánem, který má dostatek kompetencí tyto přeshraniční případy řešit a přijímat závazná rozhodnutí [24].

3.1 Rada Evropské unie

Rada Evropské unie je orgán, kde zasedají zástupci jednotlivých členských států, aby zde jednali o právních předpisech a přijímali zde zásadní rozhodnutí, týkající se Evropské unie. Rada Evropské unie zpravidla jedná o legislativních aktech společně s Evropským parlamentem. Takto projednané legislativní akty jsou následně přijímány v souladu s řádným legislativním postupem, tj. postupem spolurozhodování. Postup spolurozhodování se uplatňuje v těch oblastech politiky, kde Evropská unie disponuje výlučnou pravomocí, anebo alespoň sdílenou pravomocí s členskými státy. Tyto případy však vyžadují předložení návrhu ze strany Evropské komise, na jehož základě Rada Evropské unie následně vykonává legislativní činnost [23].

Z právního hlediska se na Radu Evropské unie nahlíží jako na jeden subjekt. Avšak Rada Evropské unie zasedá v deseti různých složení zohledňující projednávaná témata. Zde je vhodné zmínit, že Rada Evropské unie může v libovolném ze svých deseti složení přijímat legislativní akty, spadající do oblasti působnosti Rady o jiném složení. V konečném důsledku tak legislativní akty přijaté Radou neobsahují název konkrétního složení Rady [25].

Ve výkonu předsednictví Rady Evropské unie se po šesti měsících střídají členské státy Evropské unie. Během tohoto období jsou zodpovědné za řízení zasedání na všech úrovních Rady a měly by tak napomáhat k zajištění kontinuity činností Evropské unie z hlediska Rady. Lisabonská smlouva v roce 2009 zavedla systém, v rámci něhož členské státy vykonávající předsednictví spolupracují skrze tříčlenné skupiny. Takto ustanovená trojice společně definuje dlouhodobé cíle a stanovuje prioritní oblasti, kterými se Rada bude zabývat následujících 18 měsíců. Výkon předsednictví Rady Evropské unie je v období od 1. ledna do 30. června 2019 v kompetenci Rumunska, které spolu s Chorvatskem a Finskem tvoří tzv. trojici [26].

3.1.1 Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku

Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku (tzv. Rada TTE) napomáhá svými činnostmi k vytvoření konkurenceschopného a efektivního trhu rovněž tak i moderní infrastruktury. Dále klade důraz na vybudování transevropských sítí ve všech odvětví dotčených působností této Rady [27].

Primárním úkolem Rady v oblasti elektronických komunikací je společně s Evropským parlamentem přijímat právní předpisy, týkající se sítí elektronických komunikací a jejich interoperability. Rovněž usiluje o zvýšení kybernetické bezpečnosti a podpoře inovací v odvětví elektronických komunikací [27].

Prioritou rumunského předsednictví v oblasti elektronických komunikací je snížit digitální propast mezi jednotlivými regiony Evropské unie a dosáhnout pokroku v reformě právních předpisů týkající se kybernetické bezpečnosti a elektronických komunikací [27].

3.1.2 Pracovní skupina pro telekomunikace a informační společnost

Pracovní skupina pro telekomunikace a informační společnost se věnuje problematice týkající se informačních a komunikačních technologií a jednotného digitálního trhu v Evropské unii [28].

Aktuální informace upřesňující činnost této pracovní skupiny nejsou k dispozici. Obecně lze uvést, že se tato pracovní skupina spolupodílela na přípravě předpisového rámce pro elektronické komunikace a na opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti [28].

3.2 Evropská komise

Evropská komise jako jediný výkonný orgán Evropské unie předkládá návrhy právních předpisů k přijetí Radě Evropské unie a Evropskému parlamentu. Následně je Evropská komise spolu se Soudním dvorem odpovědná za zajištění řádného uplatňování přijatých právních předpisů v jednotlivých členských státech Evropské unie [29].

Evropská komise je jmenována vždy na pět let a její politické vedení zajišťuje skupina 28 komisařů. Evropská komise je rozdělena do jednotlivých politických útvarů (tzv. Generálních ředitelství), odpovědných za konkrétní oblasti politiky. Generální ředitelství jsou následně odpovědná za zajištění a provádění politiky Evropské unie včetně jejích právních předpisů. Evropská komise dále spolupracuje s řadou odborných pracovních skupin a pracovních výborů [30].

3.2.1 Generální ředitelství pro komunikační sítě, obsah a technologie

Generální ředitelství pro komunikační sítě, obsah a technologie (tzv. GŘ CONNECT) odpovídá za agendu Komise, týkající se např. digitální ekonomiky a společnosti, či výzkumu a inovací. Z předem stanovených deseti politických priorit Komise přispívá GŘ CONNECT ke dvěma prioritám nesoucí označení jednotný digitální trh a pracovní místa, růst a investice [31].

Vizi jednotného digitálního trhu je odstranění regulačních překážek a odstranění fragmentace na 28 vnitrostátních trzích. Pouze tak může vzniknout jeden společný vnitřní trh [32].

3.2.2 Komunikační výbor

Evropské komisi je při výkonu prováděcích pravomocí nápomocen Komunikační výbor (tzv. COCOM) ustanovený rámcovou směrnicí. Komunikační výbor podporuje vzájemnou výměnu informací mezi členskými státy a členskými státy s Komisí. Informace jsou předávány ve vztahu k vývoji regulační činnosti, týkající se elektronických komunikací [7]. Primární úlohou tohoto výboru je vydávat stanoviska k návrhům prováděcích aktů v oblasti elektronických komunikací předložených Evropskou komisí, resp. útvarem. Návrhy prováděcích aktů jsou předkládány před jejich přijetím [33].

Komunikační výbor vykonává svou činnost prostřednictvím poradního a přezkumného postupu (v souladu s nařízením o komitologii) a regulativního postupu s kontrolou (v souladu s rozhodnutím o komitologii) [33].

Aktuální informace upřesňující činnost Komunikačního výboru nejsou k dispozici. Obecně lze uvést, že tento výbor se věnoval otázkám, týkající se jednotného digitálního trhu, jako je např. zavádění jednotného evropského čísla tísňového volání [33].

Evropská komise, resp. Komunikační výbor provozuje společnou internetovou platformu, jejíž účelem je sdílet informace o aktuálním vývoji trhu a regulačních činnostech, týkající se oblasti elektronických komunikací [33].

3.2.3 Výbor pro rádiové spektrum

Evropské komisi je při výkonu prováděcích pravomocí nápomocen Výbor pro rádiové spektrum ustanovený rozhodnutím o rádiovém spektru. Primární úlohou tohoto Výboru je vydávat návrhy technických opatření, týkající se rádiového spektra. Technická prováděcí opatření jsou Evropskou komisí předkládána za účelem zajištění harmonizovaných podmínek, vedoucí dostupnosti (včetně dostupnosti informací) a účinného využívání rádiového spektra [34].

Technická prováděcí opatření pro harmonizaci rádiových frekvencí a dostupnost informací jsou na základě pověření Komise připravovány ze strany CEPT. Dané oblasti jsou v kompetenci CEPT a Komise tedy vymezuje úkoly a jejich časový plán [34].

3.2.4 Skupina pro politiku rádiového spektra

Rozhodnutí o rádiovém spektru umožňuje Komisi organizovat k návrhům technických prováděcích opatření konzultace. Primárním cílem těchto konzultací je zohlednit názory všech stran, týkající se využívání rádiového spektra [34]. Komise tedy ustanovila konzultační skupinu nazvanou jako Skupina pro politiku rádiového spektra. Činnost této Skupiny by neměla zasahovat do činností Výboru pro rádiové spektrum. [35].

Primárním cílem této Skupiny je poskytovat Komisi rady, týkající se politiky rádiového spektra, jako je např. dostupnost rádiového spektra, harmonizace a přidělování rádiového spektra či postupy na poskytování práv na využívání rádiového spektra [35].

Kapitola 4

Popis vybraných poskytovatelů služeb elektronických komunikací

V Evropě působí čtyři rozhodující subjekty, podnikající v sektoru elektronických komunikací, přičemž tři z těchto subjektů jsou inkumbenty, tj. transformovaly se z dříve státem ovládaného monopolu, zajišťující pevné veřejné telefonní sítě. Jmenovitě se jedná o německou skupinu Deutsche Telekom, francouzskou skupinu Orange, britskou skupinu Vodafone a španělskou skupinu Telefónica [36].

Strategií výše uvedených Skupin je vždy zaujmout vedoucí postavení na trhu elektronických komunikací v dané zemi. Akceptovatelnou variantou je rovněž druhé místo na daném trhu v téže zemi.

4.1 Skupina Deutsche Telekom

Skupina Deutsche Telekom se celosvětově řadí mezi přední poskytovatele služeb elektronických komunikací s působností v celé Evropě a Spojených státech amerických. Ve srovnání se svými hlavními konkurenty se skupina Deutsche Telekom orientuje na rozvinuté trhy, což je ale spojené s nižším růstem počtu zákazníků a rovněž se zvýšenými požadavky na investice do nejmodernějších technologií [37]. V základní rovině je struktura společnosti Deutsche Telekom rozdělena do čtyř dceřiných společností, tj. Německo, Spojené státy americké, Evropa a T-Systems, přičemž:

- Německo – orientace na segment mobilních komunikací a segment pevných sítí skrze značky Telekom Deutschland a T-Mobile,
- Spojené státy americké – orientace pouze na segment mobilních komunikací skrze značku T-Mobile,

- Evropa – orientace na segment mobilních komunikací a segment pevných sítí skrze značky Telekom a T-Mobile⁷,
- T-Systems – poskytování služeb v oblasti informačních a komunikačních technologií, avšak pouze obchodním společností [38].

Jedním ze sedmibodového strategického programu skupiny Deutsche Telekom je udržet tržní podíl v Německu, jakožto vedoucího poskytovatele služeb elektronických komunikací [38]. V současné době se rovněž skupina Deutsche Telekom zaměřuje na fúzi se společností Sprint, v důsledku čehož by ve Spojených státech amerických vytvořila výrazně silnějšího konkurenta poskytovatelům služeb elektronických komunikací, tj. AT&T a Verizon [37].

4.2 Skupina Orange

Skupina Orange se celosvětově řadí mezi přední poskytovatele služeb elektronických komunikací s působností v 8 státech Evropy a 19 státech Afriky a Blízkého východu, tedy působí i na méně rozvinutých trzích. V rámci Evropy je pro skupinu Orange klíčový trh elektronických komunikací ve Francii a ve Španělsku. Skupina Orange se orientuje nejen na segment mobilních komunikací a segment pevných sítí, ale rovněž i na oblast finančních služeb. V roce 2017 zahájila Skupina provoz vlastní banky ve Francii. Ve státech Afriky a Blízkého východu provozuje mobilní platební systém Orange Money, umožňující zákazníkům provádět bankovní operace a transakce skrze mobilní telefon [39].⁸

Trh elektronických komunikací ve Francii je ovládán čtyřmi největšími poskytovateli služeb elektronických komunikací, tj. Orange, Free Mobile, Altice-SFR a Bouygues Telecom, přičemž skupina Orange zaujímá vedoucí postavení v segmentu mobilních komunikací a segmentu pevných sítí vč. fixního broadbandu [39].

Druhým nejvýznamnějším trhem elektronických komunikací je pro skupinu Orange Španělsko, kde se Skupina nejprve orientovala pouze na segment pevných sítí. V roce 2005 však akvírovala poskytovatele služeb v mobilní síti, tj. Amena. Dalším významným milníkem je akvizice s poskytovatelem služeb v pevné telefonii a

⁷ V Evropě působí T-Mobile na 12 trzích.

⁸ <https://www.orange.com/en/Investors/Results-and-presentation/Folder/2018-Financial-Reports>

přístupu k internetu, tj. s Jazztel v roce 2016, v důsledku čehož skupina Orange posílila ve vztahu ke konvergentním službám⁹. Trh elektronických komunikací ve Španělsku je ovládán čtyřmi dominantními poskytovateli konvergentních služeb, přičemž vedoucí postavení zaujímá skupina Telefónica následovaná skupinou Orange [39].

Přestože se nejedná o klíčový trh elektronických komunikací skupiny Orange, své významné zastoupení má i v Polsku, kde v roce 2000 akvírovala s inkumbentem Telekomunikacja Polska. Skupina Orange tedy v Polsku zaujímá vedoucí postavení v segmentu pevných sítí. Z hlediska segmentu mobilních komunikací je druhá v pořadí [39].

4.3 Skupina Vodafone

Skupina Vodafone se celosvětově řadí mezi přední poskytovatele služeb elektronických komunikací s působností ve 13 státech Evropy a 12 státech Afriky, Blízkého východu a Asijsko-pacifického regionu, orientuje se tedy i na méně rozvinuté trhy. Skupina Vodafone se v souladu se svou strategií dlouhodobě orientovala zejména na segment mobilních komunikací, avšak v současné době je snahou Skupiny získat významné postavení i v segmentu pevných sítí. Skupina Vodafone oznámila v roce 2018 rozhodnutí o akvizici se společností Liberty Global, tj. poskytovatelem kabelové televize a fixního broadbandu v Německu, České republice, Maďarsku a Rumunsku. V rámci Evropy se skupina orientuje na segment mobilních komunikací a segment pevných sítí, vyjma Albánie a Maďarska, kde jsou činnosti skupiny Vodafone směřovány pouze do segmentu mobilních komunikací. Pro skupinu Vodafone je z hlediska Evropy významný trh elektronických komunikací v Německu, Velké Británii, Španělsku a Itálii [40].¹⁰

Z hlediska objemu tržeb je v Evropě pro skupinu Vodafone klíčový trh elektronických komunikací v Německu, kde Skupina nejprve začínala jako poskytovatel služeb v mobilní síti Mannesmann Mobilfunk GmbH, jakožto konkurent skupiny Deutsche Telekom. Následně v roce 2000 akvírovala s německým konglomerátem Mannesmann AG a dceřinou společností přejmenovala na Vodafone Germany [38].

⁹ Kombinace mobilních služeb a fixních (pevných) služeb.

¹⁰ https://www.vodafone.com/content/annualreport/annual_report18/downloads/Vodafone-full-annual-report-2018.pdf

4.4 Skupina Telefónica

Skupina Telefónica se celosvětově řadí mezi přední poskytovatele služeb elektronických komunikací s působností v Evropě a ve státech Latinské Ameriky, přičemž sebe sama prezentuje jako integrovanou a diverzifikovanou Skupinu. V rámci Evropy má skupina Telefónica své zastoupení na trzích elektronických komunikací ve Španělsku, Německu a Velké Británii. Skupina Telefónica se orientuje nejen na segment mobilních komunikací a segment pevných sítí, ale rovněž pokračuje ve své transformaci v poskytovatele digitálních služeb, tj. připravuje a vyvíjí aplikace spojené s digitálním světem, přenosem televizního a multimediálního obsahu, využívající infrastrukturu elektronických komunikací. Vizí skupiny Telefónica je aktivně se angažovat v tzv. digitální revoluci, v důsledku čehož již poskytuje služby vycházející z IoT, Big Data nebo Cloud [41].¹¹

¹¹ <https://www.telefonica.com/documents/162467/141705152/Consolidated-Annual-Accounts-2018.pdf/77b76a1f-eb3f-e1e9-9307-827d36585208>

Kapitola 5

Analýza výkonnosti vybraných poskytovatelů služeb elektronických komunikací

Cílem této kapitoly je provedení analýzy výkonnosti představených poskytovatelů služeb elektronických komunikací, a to na základě ukazatelů běžně využívaných v odvětví elektronických komunikací.

V obecné rovině dělí poskytovatelé služeb elektronických komunikací ukazatele výkonnosti na finanční ukazatele a provozní ukazatele. Následně jsou provozní ukazatele sledovány v členění dle segmentu mobilních komunikací a segmentu pevných sítí. Vykazované období je zpravidla jeden kvartál a následně celý rok. Pro potřeby provedení této analýzy je zvolen roční interval vykazování, sledovaný po dobu čtyř let.

Veškerá data uvedená v analýze výkonnosti pocházejí pouze z veřejně dostupných zdrojů, tj. výročních zpráv, případně finančních a provozních výsledků, což ale také představuje limitující faktor volby sledovaných ukazatelů. K veřejně vykazovaným datům je potřeba rovněž uvést, že tato data jsou ze strany poskytovatelů služeb elektronických komunikací často zpětně přepočítávána. Důvodem tohoto přepočtu jsou zejména strategická rozhodnutí, týkající se změny struktury společnosti nebo metody vykazování. Pro potřeby této analýzy jsou použita nejnovější dostupná data, tj. přepočtená, neboť sami poskytovatelé služeb elektronických komunikací deklarují, že uvedené přepočty jsou nutné z důvodu zajištění meziročního srovnání vykazovaných výsledků. Dalším nepříjemným jevem je změna struktury či míra detailu vykazovaných údajů. Na základě provedené rešerše, která předcházela výběru sledovaného období lze uvést, že postupně dochází k uveřejňování méně detailních údajů.

Součástí výroční zprávy je konsolidovaná účetní závěrka, která představuje řádnou účetní závěrku povinně zpracovávanou mezi kapitálově propojenými subjekty. Skupina podniků vystupuje tedy jako jeden celek. Konsolidace je relativně složitý, průběžně se měnící proces, avšak její základní principy jsou ustanoveny v 7. Direktivě

Rady Evropských společenství [42]. Rovněž je potřeba zmínit, že skupina Vodafone využívá odlišné účetní období, tj. od 1. dubna do 31. března [40].

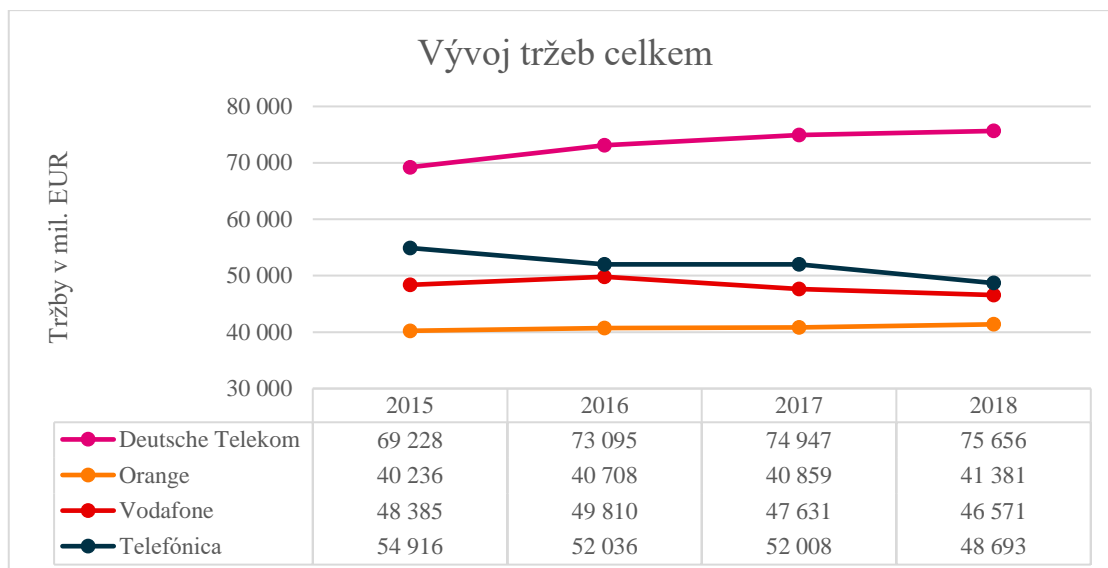
Za rozhodující souhrnné ukazatele o vývoji postavení představených poskytovatelů služeb elektronických komunikací jsou považovány údaje o objemu tržeb, počtu zákazníků mobilních služeb, ARPU a poměru kapitálových výdajů a objemu celkových tržeb.

5.1 Objem celkových tržeb

Celkový objem tržeb Skupin je ovlivněn tím, že tyto Skupiny neposkytují služby jen prostřednictvím mobilních a pevných sítí, ale rovněž disponují širokou nabídkou dalších služeb, tj. konvergentní služby, služby v oblasti informačních a komunikačních technologií, prodej zařízení nebo poskytují služby s přidanou hodnotou (tzv. added-value services).

V rámci provedeného hodnocení je kladen důraz zejména na objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí, a to z důvodu, že mobilní komunikace představují hlavní předmět podnikání uvedených Skupin. Tržby ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí již nezahrnují tržby z prodeje zařízení.

Níže uvedený graf dokumentuje celkový vývoj tržeb, vykazovaný na úrovni Skupiny, tj. zahrnuje tržby za veškeré poskytované služby a prodej zařízení napříč všemi regiony. Data uvedená v grafu jsou převzata z výročních zpráv skupiny Deutsche Telekom (2017–2018), skupiny Orange (2018), skupiny Vodafone (2017–2018) a skupiny Telefónica (2017–2018) [39;40;41;43].

Obrázek 5. 1 Celkový vývoj tržeb v mil. EUR, vlastní zpracování

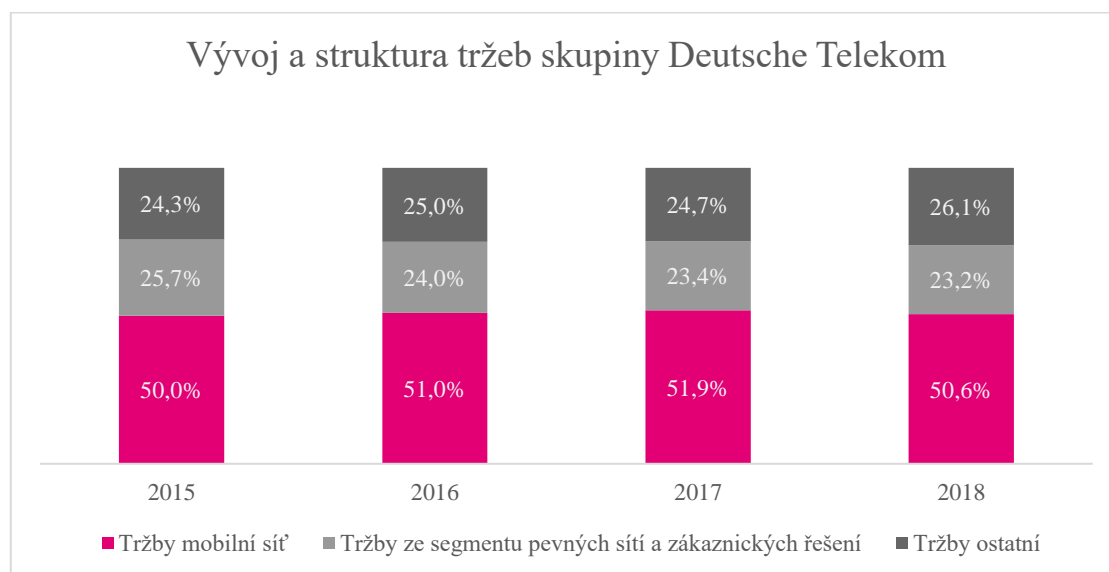
Skupina Deutsche Telekom dosahuje jednoznačně nejvyššího objemu celkových tržeb a s výrazným odstupem je následována dvěma Skupinami s podobnými výsledky, tj. Telefónica a Vodafone.

5.1.1 Skupina Deutsche Telekom

Skupina Deutsche Telekom ve sledovaném období, tj. v letech 2015–2018, dosahuje jednoznačně nejvyššího objemu celkových tržeb, přičemž zaznamenala kontinuální růst celkových tržeb. V roce 2018 došlo k meziročnímu nárůstu celkových tržeb skupiny Deutsche Telekom o 0,9 % na hodnotu 75 656 mil. EUR. Dosažený objem celkových tržeb tak představuje v porovnání s rokem 2015 úroveň 109,3 %.

Skupina Deutsche Telekom se orientuje na trh elektronických komunikací v Evropě, potažmo v Německu a ve Spojených státech amerických, tedy na trhy charakteristické konkurenčním prostředím. V roce 2018 měla rozhodující podíl na celkových tržbách dceřiná společnost ve Spojených státech amerických, jejíž tržby dosahovaly výše 36 521 mil. EUR, tj. 48,3 % celkových tržeb Skupiny. V rámci Evropy je pro skupinu Deutsche Telekom stěžejní domácí trh, tj. Německo, kde objem tržeb v roce 2018 dosahoval výše 20 351 mil. EUR, tj. 26,9 % celkových tržeb Skupiny. Na vykázaných tržbách za rok 2018 se tedy 75,2 % podílely tržby pocházející pouze z Německa a Spojených států amerických.

Níže uvedený graf dokumentuje celkový vývoj a strukturu tržeb skupiny Deutsche Telekom. Data jsou převzata z ročních provozních a finančních výsledků skupiny Deutsche Telekom v období od 2016 do 2018 [43].

Obrázek 5. 2 Vývoj a struktura tržeb skupiny Deutsche Telekom, vlastní zpracování

V základní rovině lze strukturu tržeb skupiny Deutsche Telekom rozdělit do tří hlavních položek, tj. tržby za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí, tržby ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení a tržby za ostatní poskytované služby či prodej mobilních zařízení. Tržby ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení zahrnují např. tržby za služby poskytované prostřednictvím pevných sítí, velkoobchodní služby poskytované v pevných sítích či prodej zařízení, vztahující se k tomuto segmentu.

Rozhodující položku celkového objemu tržeb skupiny Deutsche Telekom dlouhodobě tvoří tržby za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí, které v roce 2018 dosahovaly výše 38 303 mil. EUR, tj. 50,6 % celkových tržeb Skupiny. V roce 2018 měly na vykázaných tržbách ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí rozhodující podíl Spojené státy americké, jejichž tržby dosahovaly výše 26 554 mil. EUR, tj. 69,3 % tržeb z mobilních služeb Skupiny, následované tržbami v Německu, které dosahovaly výše 6 090 mil. EUR, tj. 15,9 % tržeb z mobilních služeb Skupiny.

Tržby ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení, tj. např. pevné linky, broadband a televize, jsou generovány pouze v Evropě, přičemž rozhodující podíl na

těchto tržbách má Německo a Řecko, kde je mimo jiné účast vlastního inkumbenta. V případě Řecka se jedná o spoluvlastnictví OTE, tj. Hellenic Telecommunications Organization S.A., vlastněnou Hellenic Republic Asset Development Fund.¹² Objem tržeb ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení v Řecku a Německu v roce 2018 dosahoval výše 14 768 mil. EUR, tj. 84,0 % tržeb ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení na úrovni Skupiny.

Položka ostatní tržby zahrnuje mimo jiné tržby za služby poskytované v oblasti informačních a komunikačních technologií a prodej zařízení v segmentu mobilních komunikací. Tržby ze služeb poskytovaných v oblasti ICT dosahovaly v roce 2018 výše 5 497 mil. EUR.

5.1.2 Skupina Orange

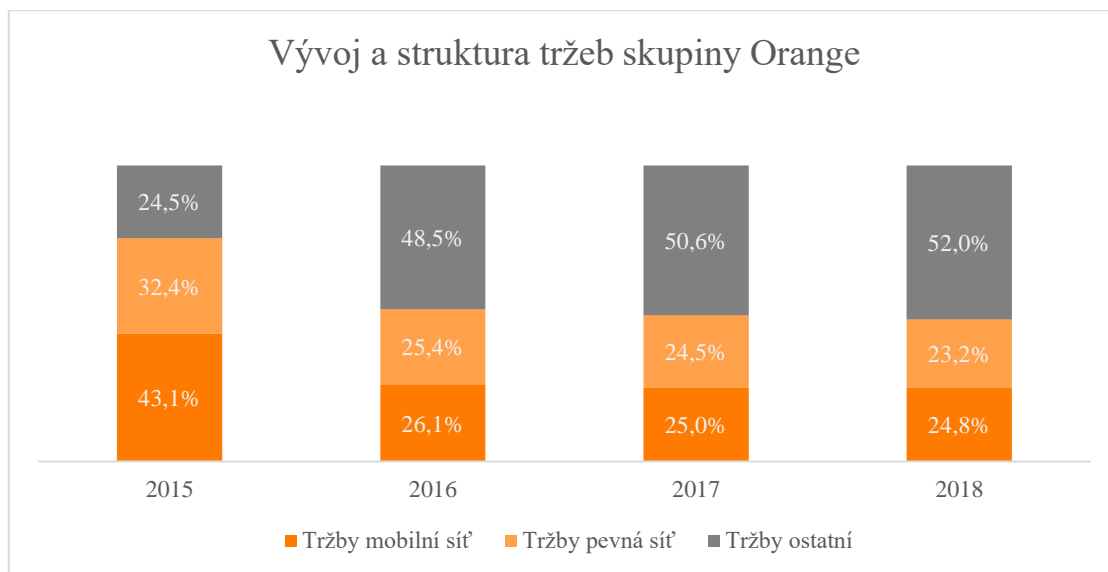
Skupina Orange dosahuje mezi Skupinami nejnižší hodnoty celkových tržeb. Skupina Orange ve sledovaném období, tj. v letech 2015–2018, zaznamenala kontinuální růst celkových tržeb. V roce 2018 došlo k meziročnímu nárůstu celkových tržeb Skupiny Orange o 1,3 % na hodnotu 41 381 mil. EUR¹³.

Dosažený objem celkových tržeb tedy představuje v porovnání s rokem 2015 úroveň 102,8 %. Skupina Orange se orientuje na trh elektronických komunikací v Evropě, potažmo ve Španělsku a Francii a na trhy elektronických komunikací v Africe a na Blízkém východě. V rámci Evropy je pro skupinu Orange stěžejní domácí trh, tj. Francie, kde objem tržeb dosahoval v roce 2018 výše 18 211 mil. EUR, tj. 44,0 % celkových tržeb Skupiny.

Níže uvedený graf dokumentuje celkový vývoj a strukturu tržeb skupiny Orange. Data jsou převzata z konsolidované účetní závěrky skupiny Orange z roku 2018. Vyjma hodnot pro rok 2015, které jsou převzaty z konsolidovaného výkazu provozních a finančních ukazatelů z roku 2017 [44].

¹² <https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-greece-355824>

¹³ Nezahrnuje tržby za bankovní služby vykazované od roku 2018.

Obrázek 5. 3 Vývoj a struktura tržeb skupiny Orange, vlastní zpracování

V základní rovině lze strukturu tržeb skupiny Orange rozdělit do tří hlavních položek, tj. tržby za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí, tržby za služby poskytované prostřednictvím pevných sítí a ostatní tržby, zahrnující řadu odlišných tržeb v závislosti na typu poskytovaných služeb.

Skupina Orange využívá od roku 2018 novou strukturu členění tržeb, přičemž tato struktura byla zpětně aplikována až do roku 2016. Zásadní změnu ve struktuře členění tržeb představuje zavedení nové položky, tj. tržby z poskytovaných konvergentních služeb. V důsledku této změny došlo v roce 2016 k významnému poklesu tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí a tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím pevných sítí. Před aplikací této změny dosahoval v roce 2017 objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí výše 17 385 mil. EUR, tj. 42,3 % celkových tržeb skupiny Orange. Rovněž tak objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím pevných sítí dosahoval výše 13 805 mil. EUR, tj. 33,6 % celkových tržeb skupiny Orange. Po aplikaci této změny a zpětného přepočtu údajů za rok 2017 dosahoval objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí výše 10 202 mil. EUR a objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím pevných sítí výše 9 994 mil. EUR.

Objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí dosahoval v roce 2018 výše 10 272 mil. EUR, tj. 24,8 % celkových tržeb skupiny Orange. Pro skupinu Orange je klíčový domácí trh elektronických komunikací, tj. Francie, kde objem tržeb

ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí dosahoval v roce 2018 výše 2 348 mil. EUR.

Objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím pevných sítí dosahoval v roce 2018 výše 9 604 mil. EUR, tj. 23,2 % celkových tržeb skupiny Orange. V rámci Evropy je klíčový trh elektronických komunikací ve Francii a Polsku, kde je účast vlastního inkumbenta. Objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím pevných sítí tak ve Francii a Polsku dosahoval v roce 2018 výše 4 774 mil. EUR.

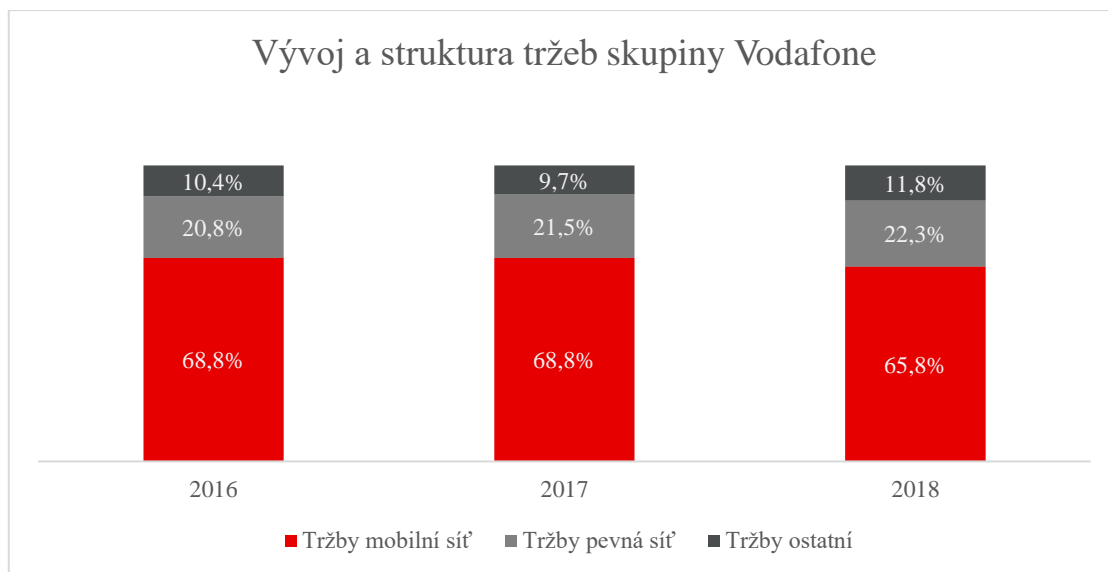
Položka „Tržby ostatní“ zahrnuje tržby z poskytovaných služeb, tj. konvergentní služby, služby v oblasti informačních a komunikačních technologií, velkoobchodní služby a tržby z prodeje zařízení. Mezi nejvýznamnější položky lze zařadit objem tržeb z poskytovaných konvergentních služeb a velkoobchodních služeb. Objem tržeb z konvergentních služeb dosahoval v roce 2018 výše 7 068 mil. EUR, tj. 17,1 % celkových tržeb skupiny Orange.

5.1.3 Skupina Vodafone

Skupina Vodafone zaznamenala v roce 2016 meziroční nárůst celkových tržeb, a to o 2,9 % na hodnotu 49 810 mil. EUR. Ve sledovaném období v letech 2016–2018 však došlo k poklesu celkových tržeb o 6,5 % na hodnotu 46 571 mil. EUR. V porovnání s rokem 2015 tak bylo v roce 2018 dosaženo tržeb na úrovni 96,3 %.

Skupina Vodafone se orientuje na trhy elektronických komunikací v Evropě, zejména v Německu, Velké Británii, Španělsku a Itálii a na trhy elektronických komunikací v zemích Afriky, Blízkého východu a Asijsko-pacifického regionu. V roce 2018 měla rozhodující podíl na celkových tržbách Evropa, jejíž tržby dosahovaly výše 33 848 mil. EUR, tj. 72,7 % celkových tržeb Skupiny. Skupina Vodafone se až doposud prezentovala jako poskytovatel mobilních služeb, což také dokládá níže uvedený graf, který dokumentuje celkový vývoj tržeb a jejich strukturu¹⁴.

¹⁴ Skupina Vodafone využívá detailní požadované členění tržeb až od roku 2016.

Obrázek 5. 4 Vývoj a struktura tržeb skupiny Vodafone, vlastní zpracování

Data ve výše uvedeném grafu jsou převzata z ročních finančních výsledků skupiny Vodafone z období od 2017 do 2018 [40].

V základní rovině lze strukturu tržeb skupiny Vodafone rozdělit do tří hlavních položek, tj. tržby za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí, tržby za služby poskytované prostřednictvím pevných sítí a ostatní tržby zahrnující např. prodej zařízení.

Rozhodující položku celkového objemu tržeb skupiny Vodafone dlouhodobě tvoří tržby za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí, které v roce 2018 dosahovaly výše 30 660 mil. EUR, tj. 65,8 % celkového objemu tržeb. Na vykázaných tržbách ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí měla rozhodující podíl Evropa, jejíž tržby dosahovaly výše 21 778 mil. EUR, tj. 71,0 % tržeb z mobilních služeb Skupiny. Pro skupinu Vodafone je klíčový trh elektronických komunikací v Německu, kde v roce 2018 objem tržeb dceřiné společnosti za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí dosahoval výše 6 087 mil. EUR, čímž se řadí za skupinu Deutsche Telekom, která v segmentu mobilních komunikací v Německu zaujímá vedoucí postavení. Rovněž tak i z hlediska segmentu pevných sítí je pro skupinu Vodafone klíčová Evropa, kde objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím pevných sítí v roce 2018 dosahoval výše 8 935 mil. EUR. Na vykázaných tržbách ze služeb poskytovaných prostřednictvím pevných sítí se tedy 85,9 % podílela Evropa, zejména Německo. Skupina Vodafone v roce 2013

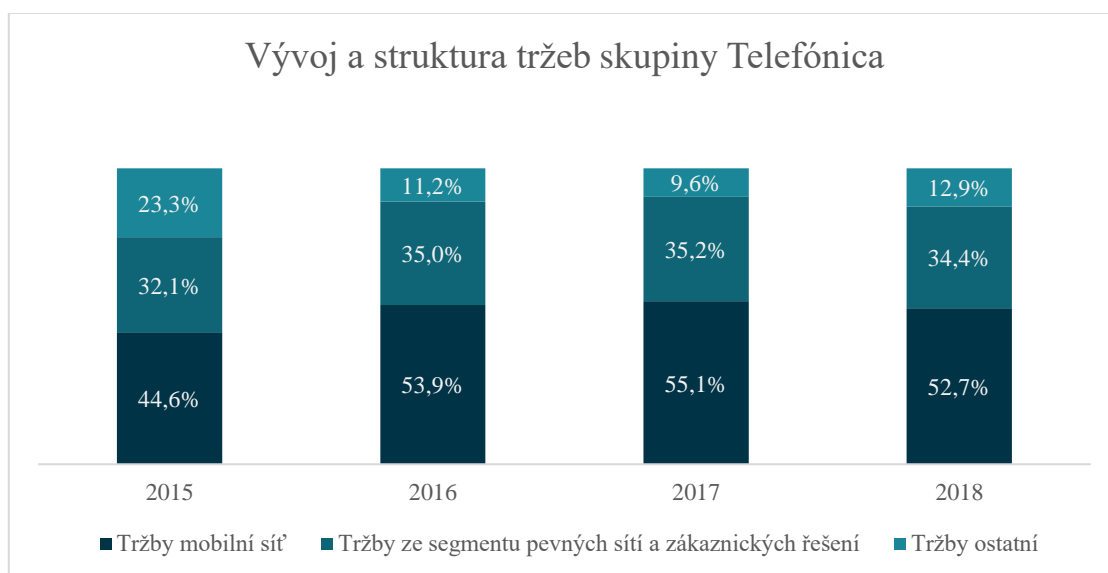
akvírovala s německým poskytovatelem fixního broadbandu, tj. Kabel Deutschland [38].

5.1.4 Skupina Telefónica

Skupina Telefónica ve sledovaném období, tj. v letech 2015–2018 zaznamenala kontinuální pokles, a to o 11,3 % na hodnotu 48 693 mil. EUR. V porovnání s rokem 2015 tak bylo v roce 2018 dosaženo tržeb na úrovni 88,7 %. Skupina Telefónica se orientuje na trhy elektronických komunikací v Evropě, potažmo v Německu, Španělsku a Velké Británii a na trhy elektronických komunikací v Latinské Americe.

V rámci Evropy je pro skupinu Telefónica stěžejní domácí trh, tj. Španělsko, kde objem tržeb dosahoval výše 12 706 mil. EUR, tj. 26,1 % celkových tržeb Skupiny, následovaný tržbami z Velké Británie. Skupina Telefónica údajně zvažovala prodej německé společnosti, aby se mohla v rámci Evropy zaměřit na své ziskovější společnosti ve Španělsku a Velké Británii [45]. Ze zemí Latinské Ameriky je pro skupinu Telefónica významná Brazílie, kde objem tržeb v roce 2018 dosahoval výše 10 126 mil. EUR, tj. 20,8 % celkových tržeb Skupiny.

Níže uvedený graf dokumentuje celkový vývoj a strukturu tržeb skupiny Telefónica. Data uvedená v grafu jsou převzata z výročních zpráv skupiny Telefónica v období od 2015 do 2018 [41].

Obrázek 5.5 Vývoj a struktura tržeb skupiny Telefónica, vlastní zpracování

V základní rovině lze strukturu tržeb skupiny Telefónica rozdělit do tří hlavních položek, tj. tržby za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí, tržby ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení a ostatní tržby zahrnující např. prodej mobilních zařízení nebo tržby z mobilních dat. Tržby ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení zahrnují např. tržby za služby poskytované prostřednictvím pevných sítí, tržby za poskytované digitální služby či služby v oblasti ICT, tržby za poskytované služby s přidanou hodnotou a tržby z prodeje zařízení v tomto segmentu.

Skupina Telefónica využívá pro domácí trh elektronických komunikací, tj. ve Španělsku, odlišnou formu vykazování tržeb, a to z důvodu vysokého počtu konvergentních nabídek. Tržby jsou tedy vykazovány v členění dle koncových zákazníků, obchodních společností a velkoobchodních služeb. Na ostatních trzích skupina Telefónica využívá obvyklé členění dle typu služeb.

Rozhodující položku celkového objemu tržeb skupiny Telefónica dlouhodobě tvoří tržby za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí, které v roce 2018 dosahovaly výše 25 684 mil. EUR, tj. 52,7 % celkového objemu tržeb Skupiny. V roce 2014 německá dceřiná společnost Telefónica Deutschland akvírovala s konkurenčním poskytovatelem služeb v mobilní síti E-plus vlastněným nizozemským inkumbentem KPN, čímž se ve své době stala největším poskytovatelem služeb v mobilní síti v Německu [45]. Objem tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí v Německu dosahoval v roce 2018 výše 5 267 mil. EUR. Na vykázaných tržbách ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí se tedy Německo podílelo 20,5 %.

V rámci tržeb ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení je pro skupinu Telefónica stěžejní trh elektronických komunikací v Brazílii, kde objem tržeb dosahoval v roce 2018 výše 3 754 mil. EUR, tj. 22,4 % tržeb ze segmentu pevných sítí a zákaznických řešení na úrovni Skupiny. V rámci Evropy je relevantní pouze Německo¹⁵, kde objem tržeb dosahoval v roce 2018 výše pouze 862 mil. EUR. Skupina Telefónica v souladu se svou strategií pokračuje ve své transformaci v poskytovatele digitálních služeb, přičemž objem tržeb z digitálních služeb¹⁶ dosahoval v roce 2018 výše 6 790 mil. EUR [46].

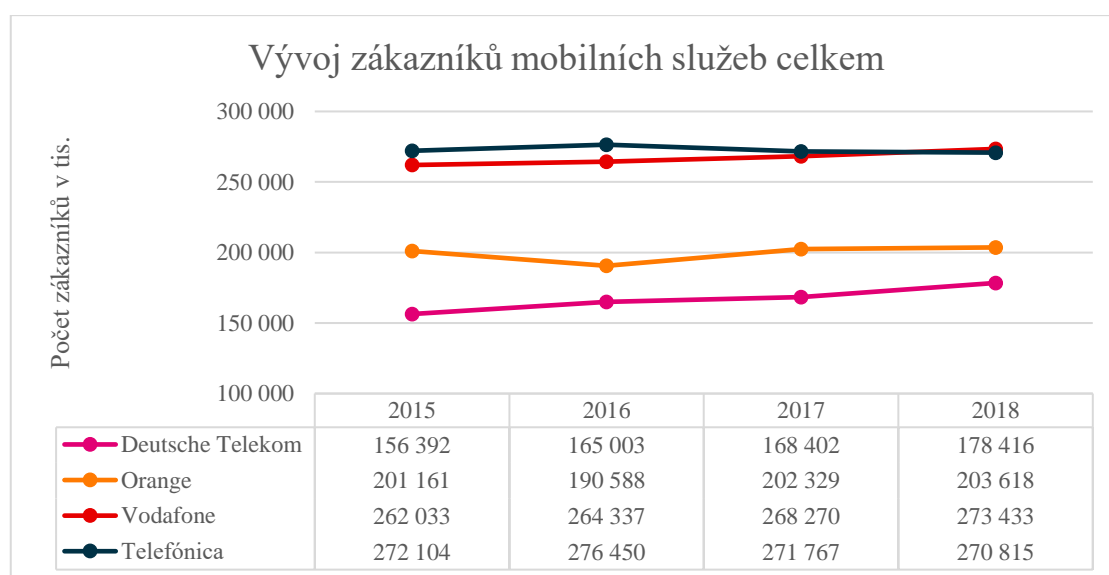
¹⁵ Ve Velké Británii není tento typ služeb poskytován.

¹⁶ <https://www.telefonica.com/documents/162467/142176244/rdos18t4-eng.pdf/06ed3f5e-c56e-f5f2-6c2b-2f8a8edf1851>

5.2 Počet zákazníků mobilních služeb

Počet zákazníků měřený, prostřednictvím aktivních SIM karet, představuje jeden ze základních ukazatelů výkonnosti, dle kterého jsou subjekty poskytující služby prostřednictvím mobilních sítí hodnoceny. Výsledný počet zákazníků je ze strany těchto subjektů reportován v členění dle zákazníků využívající předplacené služby (tzv. prepaid) a zákazníků využívající smluvní služby (tzv. contract nebo postpaid). Mezi poskytovateli služeb elektronických komunikací však dochází k odlišnému pojetí tohoto ukazatele, v důsledku čehož dochází k reportování počtu aktivních zákazníků nebo počtu registrovaných zákazníků. Obecně, aktivním zákazníkem se rozumí zákazník, který generoval tržby v posledních třech měsících. Naopak registrovaný zákazník generuje tržby za posledních 13 měsíců. Následně pak dochází i k započtení SIM karet čekajících na expiraci [47].

Níže uvedený graf dokumentuje celkový počet zákazníků mobilních služeb vykazovaný na úrovni Skupiny, tj. zahrnuje všechny zákazníky mobilních služeb napříč všemi regiony.

Obrázek 5. 6 Celkový počet zákazníků mobilních služeb v tis., vlastní zpracování

Data ve výše uvedeném grafu jsou převzata z ročních provozních a finančních výsledků skupiny Deutsche Telekom (2016–2018), konsolidovaných provozních a finančních výkazů skupiny Orange (2017–2018), ročních finančních výsledků skupiny Vodafone (2017–2018) a ročních finančních výsledků skupiny Telefónica (2016–2018) [40;43;44;46].

Z hlediska celkového počtu zákazníků mobilních služeb vykázaného ze strany Skupin dosahuje nejvyšších hodnot skupina Vodafone následovaná skupinou Telefónica.

5.2.1 Skupina Deutsche Telekom

Skupina Deutsche Telekom ve sledovaném období, tj. v letech 2015–2018, zaznamenala kontinuální růst celkového počtu zákazníků mobilních služeb. V roce 2018 došlo k meziročnímu nárůstu celkového počtu zákazníků mobilních služeb o 5,9 % na hodnotu 178 416 tis. Dosažený počet zákazníků mobilních služeb tak představuje v porovnání s rokem 2015 úroveň 114,1 %.

Z hlediska geografického rozdělení dosahoval počet zákazníků mobilních služeb v Evropě výše 98 765 tis., tj. 55,4 % celkového počtu zákazníků mobilních služeb Skupiny. Počet zákazníků smluvních služeb dosáhnul v roce 2018 na úrovni Skupiny podílu 55,0 %, což je dáno tím, že skupina Deutsche Telekom se orientuje výhradně na rozvinuté trhy elektronických komunikací, kde je zcela běžné využívat tento typ služeb.

5.2.2 Skupina Orange

Skupina Orange zaznamenala v roce 2016 meziroční pokles celkového počtu zákazníků mobilních služeb, a to o 5,3 % na hodnotu 190 588 tis. Ve sledovaném období v letech 2016–2018 došlo k celkovému nárůstu počtu zákazníků mobilních služeb o 6,8 % na hodnotu 203 618 tis.

Z hlediska geografického rozdělení dosahoval v roce 2018 počet zákazníků mobilních služeb v Evropě výše 71 661 tis., tj. 35,2 % celkového počtu zákazníků mobilních služeb Skupiny. Počet zákazníků smluvních služeb dosáhnul na úrovni Skupiny v roce 2018 podílu 34,8 %. Skupina Orange má silnou základnu zákazníků mobilních služeb v zemích Afriky a Blízkého východu, kde není zcela běžné využívat smluvní služby. V roce 2018 dosahoval počet zákazníků mobilních služeb v zemích Afriky a Blízkého východu výše 120 574 tis., přičemž pouze 4 527 tis. zákazníků využívá služby smluvní.

5.2.3 Skupina Vodafone

Skupina Vodafone zaznamenala ve sledovaném období, tj. v letech 2015–2018, kontinuální růst celkového počtu zákazníků mobilních služeb. V roce 2018 došlo k meziročnímu nárůstu celkového počtu zákazníků mobilních služeb o 1,9 % na

hodnotu 273 433 tis., což představuje v porovnání s rokem 2015 zvýšení celkového počtu zákazníků mobilních služeb na úroveň 104,4 %.

Z hlediska geografického rozdělení dosahoval v roce 2018 počet zákazníků mobilních služeb v Evropě výše 113 853 tis., tj. 41,6 % celkového počtu zákazníků mobilních služeb Skupiny. Počet zákazníků smluvních služeb dosáhl na úrovni Skupiny v roce 2018 podílu 29,5 %. Takto nízká hodnota je zapříčiněna tím, že skupina Vodafone se orientuje i na méně rozvinuté trhy elektronických komunikací, kde není zcela běžné využívat smluvní služby. Počet zákazníků smluvních služeb dosáhl v zemích Afriky, Blízkého Východu a Asijsko-pacifického regionu v roce 2018 podílu 14,0 %. Ve srovnání s Evropou dosáhl počet zákazníků smluvních služeb v roce 2018 podílu 51,2 %.

5.2.4 Skupina Telefónica

Skupina Telefónica zaznamenala v roce 2016 meziroční nárůst celkového počtu zákazníků mobilních služeb, a to o 1,6 % na hodnotu 276 450 tis., avšak ve sledovaném období v letech 2016–2018 došlo k poklesu celkového počtu zákazníků mobilních služeb o 2 % na hodnotu 270 815 tis.

Z hlediska geografického rozdělení dosahoval v roce 2018 počet zákazníků mobilních služeb v Evropě, tj. v Německu, Španělsku a Velké Británii, výše 86 247 tis., tj. 31,8 % celkového počtu zákazníků mobilních služeb Skupiny. Počet zákazníků mobilních služeb využívající smluvní služby dosáhl na úrovni Skupiny v roce 2018 podílu 45,7 %.

5.3 Průměrné tržby na zákazníka

Průměrné tržby na zákazníka (tzv. ARPU) představují jeden ze stěžejních ukazatelů sledovaných ze strany poskytovatelů služeb elektronických komunikací. Na tento ukazatel výkonnosti lze nahlížet jako na indikátor budoucího možného zisku. Výhodou tohoto ukazatele je jeho univerzálnost. ARPU tedy může být vypočteno ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí, služeb poskytovaných prostřednictvím pevných sítí nebo z konkrétních produktů, tj. např. fixní broadband nebo televize.

Provedená analýza struktury tržeb jednotlivých Skupin poukázala na komplikovanost v segmentu pevných sítí a zákaznických řešení. Skupina Deutsche Telekom a Telefónica nevykazuje separátně tržby za služby poskytované prostřednictvím pevných sítí. Tento segment je rovněž komplikovaný tím, že nelze jednoznačně určit počet zákazníků z důvodu možného souběžného využití vícero typů služeb. V segmentu mobilních komunikací může docházet ke kombinaci vykazování registrovaných či aktivních zákazníků, přesto jsou tito zákazníci jednoznačně identifikováni aktivní SIM kartou.

V návaznosti na provedenou analýzu struktury tržeb bude ARPU vypočteno za služby, poskytované prostřednictvím mobilních sítí. Takovéto ARPU se vypočte jako poměr tržeb ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí k průměrnému počtu zákazníků mobilních služeb v daném období [43].¹⁷

$$ARPU = \frac{\text{tržby za služby poskytované v mobilních sítích}}{\text{průměrný počet zákazníků}} \quad (5.1)$$

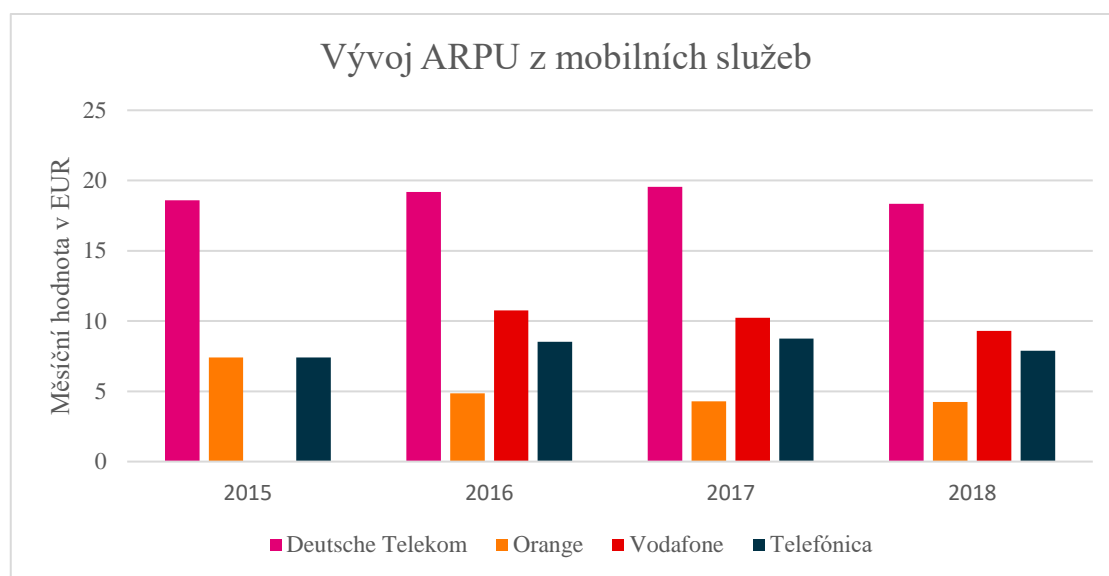
S ohledem na dostupné údaje bude ARPU vypočteno z ročních tržeb za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí. Průměrný počet zákazníků mobilních služeb bude vypočten z dostupných kvartálních hodnot daného roku. ARPU je sledováno na měsíční bázi, výsledná roční hodnota tedy bude upravena na jeden měsíc.

V obecné rovině se lze setkat s ARPU zákazníků smluvních služeb a ARPU zákazníků předplacených služeb. S ohledem na nedostupnost údajů bude v této analýze využito ARPU nezohledňující typ zákazníků. Takovéto souhrnné ARPU bývá označováno jako (tzv. Blended ARPU) [43].

ARPU ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí má vazbu na strukturu zákaznické báze, tj. typu zákazníků mobilních služeb. Pro poskytovatele služeb elektronických komunikací je obecně výhodnější vyšší počet zákazníků smluvních služeb. Na tento typ zákazníků lze nahlížet jako na pomyslnou garanci pravidelných tržeb, ve srovnání se zákazníky předplacených služeb, kteří mohou generovat zcela minimální tržby a aktivní SIM kartou disponují např. pouze pro přijímání telefonních hovorů.

¹⁷ Definice ARPU viz slovníček v provozních a finančních výkazech skupiny Deutsche Telekom.

Níže uvedený graf dokumentuje vývoj ARPU sledovaného na měsíční bázi. Vstupní údaje o výši tržeb za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí jsou převzata z ročních provozních a finančních výsledků skupiny Deutsche Telekom (2016–2018), konsolidovaných účetních závěrek skupiny Orange (2017–2018), ročních finančních výsledků skupiny Vodafone (2017–2018), výročních zpráv skupiny Telefónica (2015–2018). Vstupní údaje pro výpočet průměrného počtu zákazníků mobilních služeb jsou převzaty z provozních a finančních výsledků skupiny Deutsche Telekom (2015–2018), konsolidovaných provozních a finančních výsledků skupiny Orange (2017–2018), ročních finančních výsledků skupiny Vodafone (2017–2018) a ročních finančních výsledků skupiny Telefónica (2016–2018) [40;41;43;44;46].

Obrázek 5. 7 Vývoj ARPU z mobilních služeb v EUR, vlastní zpracování

Zcela jednoznačně nejvyšších hodnot ve sledovaném období vykazuje skupina Deutsche Telekom. Dle již provedeného hodnocení počtu zákazníků mobilních služeb a struktury zákaznické báze lze uvést, že skupina Deutsche Telekom dosahovala nejvyššího počtu zákazníků smluvních služeb. Ve vztahu ke klíčovým trhům skupiny Deutsche Telekom je vhodné zmínit výši ARPU za služby v mobilních sítí vykázané dceřinými společnostmi. V roce 2018 dosahovalo ARPU z mobilních služeb ve Spojených státech amerických výše 28,9 EUR a v Německu pouze 11,7 EUR.

5.4 Kapitálové výdaje

Odvětví telekomunikací, resp. elektronických komunikací je tradičním představitelem síťového odvětví. Mezi síťová odvětví se ze své podstaty řadí i energetika nebo veřejná železniční doprava, avšak odvětví elektronických komunikací se do jisté míry od těchto zástupců odlišuje. Dopravní infrastrukturu je potřeba rovněž udržovat a rozšiřovat, avšak životnost této infrastruktury je dlouhodobého charakteru. V oblasti elektronických komunikací, potažmo mobilní komunikační infrastruktury tomu tak není. V odvětví elektronických komunikací je potřeba rovněž zohlednit i stále rostoucí tlak na podporu inovací a investic [48]. Tento fakt je možné podpořit již provedeným zhodnocením vývoje sektorové regulace v odvětví elektronických komunikací. Již přijatý kodex pro elektronické komunikace připravuje Evropskou unii na rozsáhlé zavádění sítí 5G a obecně připravuje Evropskou unii na éru připojení s velmi vysokou rychlostí a širokým pokrytím [21;22]. Rozsáhlé zavádění sítí 5G vyžaduje nejen investice do nových sítí, ale rovněž je s tím spojený nákup dalších rádiových kmitočtů v aukcích, potřebných pro tuto technologii [48].

Nástup nových síťových technologií však neznamena definitní odklon od dosavadní infrastruktury, kterou je potřeba rovněž rozvíjet a zejména optimalizovat. Odvětví elektronických komunikací je svou podstatou z hlediska nákladovosti zcela unikátní. Investiční cyklus v odvětví elektronických komunikací zpravidla vystihují osmileté intervaly mezi nástupy individuálních technologií, které jsou však v průběhu své implementace i průběžně rozvíjeny. Jako příklad lze uvést nástup síťových technologií 5G očekávaný v roce 2020, což je osm let od nástupu síťových technologií 4G (2012) [48].

Z výše uvedené charakteristiky lze odvodit, že infrastruktura v odvětví elektronických komunikací vyžaduje nepřetržitou investiční aktivitu v kontextu postupující inovace. Pouze tak bude spotřebitelům zaručena moderní a rychlá přenosová technologie [48].

Investice (nejen) do nových síťových technologií a s tím spojené nákupy rádiových kmitočtů v aukcích představují společně s informačními systémy významnou položku kapitálových výdajů.

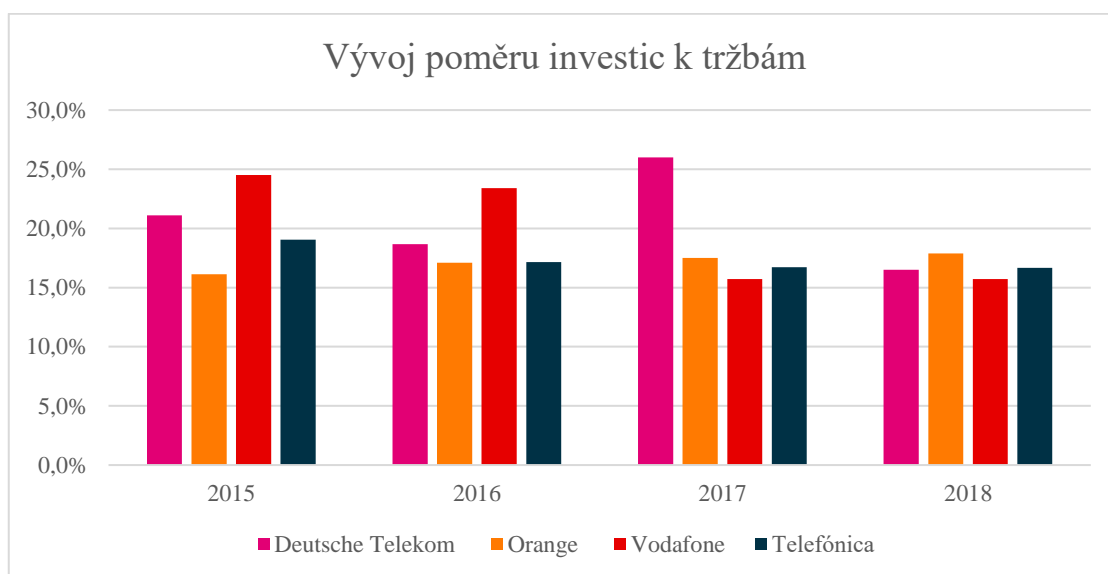
Odvětví elektronických komunikací je tedy považováno za jedno z nejvíce investičně náročných odvětví, neboť poskytovatelé služeb elektronických komunikací průměrně vynaloží 17 % tržeb na investice spojené s infrastrukturou či ICT [49].

Pro analyzované Skupiny bude stanoven poměr investic k tržbám. Tento ukazatel se vypočte jako poměr kapitálových výdajů a objemu celkových tržeb [44].¹⁸

$$\text{poměr investic k tržbám} = \frac{\text{kapitálové výdaje}}{\text{objem celkových tržeb}} \quad (5.2)$$

S ohledem na dostupné údaje bude poměr investic k tržbám vypočten z kapitálových výdajů vykazovaných na úrovni Skupiny. Nebude tedy zohledněn poměr investic k tržbám v členění např. dle mobilních sítí a pevných sítí či ICT.

Níže uvedený graf dokumentuje poměr investic k tržbám. Data jsou převzata z výročních zpráv skupin Deutsche Telekom, Orange¹⁹, Vodafone a Telefónica z období od 2017 do 2018 [39;40;41;43].

Obrázek 5. 8 Vývoj poměru investic k tržbám, vlastní zpracování

Z vypočtených hodnot poměru investic k tržbám je patrné, že skupina Deutsche Telekom dosahuje ve srovnání se svými konkurenty vyšších hodnot. Je to dáno tím, že skupina Deutsche Telekom se orientuje na rozvinuté trhy a s tím je spojen i vyšší objem investic do nejmodernějších technologií či infrastruktury. Vizí skupiny Deutsche Telekom, která dlouhodobě zaujímá vedoucí postavení na trzích

¹⁸ Způsob výpočtu viz konsolidované provozní a finanční výsledky skupiny Orange.

¹⁹ Vyjma bankovních aktivit.

elektronických komunikací v Evropě, je rovněž zaujmout prvenství ve vztahu k technologickým řešením [50]. Z vypočtených hodnot poměru investic k tržbám je rovněž možné si povšimnout vyšších hodnot u skupiny Vodafone v letech 2015 a 2016. Nárůst kapitálových výdajů skupiny Vodafone je v těchto letech spojený s realizací významného investičního projektu Spring.

Ve sledovaném období, tj. v letech 2015 – 2018, nejvyšší hodnoty poměru investic k tržbám dosahovala skupina Deutsche Telekom. V roce 2017 tento poměr u skupiny Deutsche Telekom dosahoval výše 26,0 %. Takto vysoká hodnota je spojená s nárůstem kapitálových výdajů skupiny Deutsche Telekom v roce 2017. Kapitálové výdaje, včetně investic týkající se spektra, dosahovaly u této Skupiny v roce 2016 výše 13,6 mld. EUR a v roce 2017 výše 19,5 mld. EUR. Významnou položku kapitálových výdajů skupiny Deutsche Telekom v roce 2017 představovala aukce kmitočtů ve Spojených státech amerických ve výši 7,2 mld. EUR. Pokud by nebyly do kapitálových výdajů zahrnuty investice týkající se spektra, tak by v roce 2017 došlo k meziročnímu nárůstu kapitálových výdajů pouze o 1,1 mld. EUR.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo nejprve komplexně zhodnotit dosavadní vývoj sektorové regulace trhu elektronických komunikací, doplněný o stěžejní orgány a instituce Evropské unie, které se na tomto procesu podílejí. Rámcově tato diplomová práce pojednává o obecné úpravě hospodářské soutěže, která je právě s touto sektorovou regulací úzce spojena. Tato první část diplomové práce je následována analýzou výkonnosti čtyř rozhodujících Skupin, podnikajících v odvětví elektronických komunikací a primárně se zaměřující na trhy elektronických komunikací v Evropě.

Záměrem sektorové regulace, která je zajišťována předpisovým rámcem pro elektronické komunikace (nynějším evropským kodexem pro elektronické komunikace) je přejít postupně do prostředí spravedlivé a účinné hospodářské soutěže. Sektorová regulace by měla být postupně omezována a aplikována jen na oblasti vztahující se k speciálním oblastem, u nichž s ohledem na technické limity nemohou účinky hospodářské soutěže nastat [3].

V rámci procesu přípravy nového předpisového rámce pro elektronické komunikace (2009) je možné si povšimnout jisté formy deregulace, neboť došlo ke snížení počtu relevantních trhů z původních 18 na 7. Avšak s přijetím tohoto předpisového rámce pro elektronické komunikace nastalo naopak zintenzivnění této sektorové regulace. Nejen, že tento předpisový rámec zachovával dosavadní stav, ale rovněž posiloval pravomoci Evropské komise [4;14]. Rovněž lze zmínit vznik nového sdružení BEREC, na které lze nahlížet jako nadnárodní vnitrostátní regulační orgán [15].

Na základě provedené analýzy legislativního vývoje si nelze nepovšimnout, jak složitou a komplexní disciplínu sektorová regulace v tomto proměnlivém odvětví představuje. Na jedné straně nahrazuje chybějící účinky hospodářské soutěže v tomto, dříve státem ovládanými monopolními poskytovateli telekomunikačních služeb. Na druhé straně však musí zohledňovat technologický pokrok a požadavky trhu. Evropská komise je povinna pravidelně přezkoumávat legislativní akty týkající se sektorové regulace a navrhnout dle výstupů těchto provedených revizí úpravy stávajících předpisů [3;4]. V jistém slova smyslu lze nabýt dojmu, že sektorová

regulace dohání se zpožděním technologický a tržní fenomén, který od přijetí legislativních předpisů nastal. V tomto kontextu lze uvést, že dosavadní právní úprava se nevztahovala na služby poskytované prostřednictvím aplikací v síti internet, které jsou považovány za hlavní konkurenty tradičních služeb, jako jsou např. hlasové služby v mobilní síti či SMS. Tuto problematiku upravil právě až evropský kodex pro elektronické komunikace. Otázkou v tomto kontextu je, zda evropský kodex pro elektronické komunikace bude sloužit potřebám tohoto odvětví i v následujících desetiletích tak, jak deklaruje Rada Evropské unie [22].

Druhá část diplomové práce je věnována analýze výkonnosti skupin Deutsche Telekom, Orange, Vodafone a Telefónica. Limitující faktor výběru ukazatelů pro provedení analýzy představovala právě dostupnost vstupních údajů. V rámci této analýzy byl kladen důraz zejména na segment mobilních komunikací, jakožto hlavní předmět podnikání výše uvedených Skupin. Provedená analýza poukázala na komplikovanost týkající se odlišné míry detailu či formy vykazování údajů a zpětného přepočtu vstupních údajů ze strany poskytovatelů služeb elektronických komunikací. Za rozhodující ukazatele byly vybrány údaje o tržbách, počtu zákazníků mobilních služeb, ARPU a poměr kapitálových výdajů k tržbám.

Na základě provedené analýzy výkonnosti lze konstatovat, že převážná část těchto celosvětově působících Skupin je generována v Evropě. Z hlediska typu služeb lze uvést, že rozhodující podíl na celkových tržbách vykazovaných na úrovni Skupiny dlouhodobě tvoří tržby za služby poskytované prostřednictvím mobilních sítí. Obecnou strategií výše uvedených Skupin je vždy zaujmout vedoucí postavení na trhu elektronických komunikací v dané zemi, či být alespoň druhý v pořadí. Jako příklad lze uvést Německo, které je obecně považováno za žádaný trh v rámci Evropy [38]. Rozhodující podíl na tržbách ze služeb poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí má v Německu skupina Deutsche Telekom následovaná skupinou Vodafone. Skupina Telefónica je již třetí v pořadí a údajně zvažovala prodej německé dceřiné společnosti s cílem zaměřit se na ziskovější Španělsko a Velkou Británii [45].

Počet zákazníků mobilních služeb je ze strany Skupin sledován v členění dle počtu zákazníků smluvních služeb a zákazníků předplacených služeb. Provedená analýza poukázala, že souhrnný počet zákazníků mobilních služeb nemá vypovídající hodnotu. Skupina Deutsche Telekom dosahuje nejvyššího objemu tržeb ze služeb

poskytovaných prostřednictvím mobilních sítí a zároveň nejnižšího počtu zákazníků mobilních služeb. Mezi sledovanými Skupinami však dosahuje nejvyššího podílu zákazníků smluvních služeb, což se také pozitivně odráží na výši ARPU.

Odvětví elektronických komunikací je obecně považováno za investičně náročné odvětví. Jedním z faktorů, který ovlivňuje výši kapitálových výdajů, je geografická působnost sledovaných Skupin. Skupina Deutsche Telekom se ve srovnání se svými konkurenty orientuje na rozvinuté trhy, což je ale také spojené se zvýšenými investičními požadavky. Ve vztahu k poměru investic k tržbám dosahuje konstantně skupina Deutsche Telekom vyšších hodnot.

Literatura

[1] *THE HISTORY OF TELECOMMUNICATION* [online]. Mitel Networks Corp. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.mitel.com/articles/history-telecommunication>

[2] *CHRONOLOGY: Reuters, from pigeons to multimedia merger* [online]. Reuters [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-reuters-thomson-chronology/chronology-reuters-from-pigeons-to-multimedia-merger-idUSL1849100620080219>

[3] KOUKAL, Pavel. Ochrana hospodářské soutěže v oblasti elektronických komunikací. *ANTITRUST* [online]. 2010, 3, s. 1-10. [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: http://www.roedl.net/fileadmin/user_upload/Roedl_Czech_Republic/clanky/2010/Antitrust_3_2010.pdf

[4] VANÍČEK, Zdeněk. *Zákon o elektronických komunikacích: komentář. 2.* aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha, akciová společnost, 2014. Komentář (Linde). ISBN 978-80-7201-944-1.

[5] Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie. In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj

[6] Směrnice Komise 2002/77/ES ze dne 16. září 2002 o hospodářské soutěži na trzích sítí a služeb elektronických komunikací Text s významem pro EHP. In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2002/77/oj>

[7] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2002/21/oj>

[8] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES ze dne 7. března 2002 o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2002/20/oj>

[9] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES ze dne 7. března 2002 o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení (přístupová směrnice). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2002/19/oj>

[10] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES ze dne 7. března 2002 o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2002/22/oj>

[11] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2002/58/oj>

[12] Shrnutí právních předpisů: Regulace rádiového spektra. In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A124218a>

[13] Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o přezkumu předpisového rámce EU pro sítě a služby elektronických komunikací {SEK(2006) 816} {SEK(2006) 817}. In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52006DC0334>

[14] Doporučení Komise ze dne 17. prosince 2007 o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací, které připadají v úvahu pro regulaci ex ante podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (oznámeno pod číslem K(2007) 5406) (Text s významem pro EHP). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2007/879/oj>

[15] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1211/2009 ze dne 25. listopadu 2009 o zřízení Sdružení evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (BEREC) a Úřadu (Text s významem pro EHP). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/1211/oj>

[16] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele (Text s významem pro EHP). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/136/oj>

[17] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací, směrnice 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení a směrnice 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (Text s významem pro EHP). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/140/oj>

[18] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 531/2012 ze dne 13. června 2012 o roamingu ve veřejných mobilních komunikačních sítích v Unii Text s významem pro EHP. In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2012/531/oj>

[19] Shrnutí právních předpisů: Ceny za roaming v Evropské unii. In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:l24276>

[20] Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 243/2012/EU ze dne 14. března 2012 o vytvoření víceletého programu politiky rádiového spektra Text s významem pro EHP. In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2012/243\(2\)/oj](https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2012/243(2)/oj)

- [21] *Informační společnost v prosinci 2018: Euroskop* [online]. Vláda České republiky [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/13/32442/clanek/informacni-spolecnost-v-prosinci-2018/>
- [22] *Rada EU: Členské státy schválily reformu v oblasti telekomunikací, jejímž cílem je posílit lepší a rychlejší konektivitu v EU* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/06/29/telecoms-reform-to-bolster-better-and-faster-connectivity-across-eu-approved-by-member-states/>
- [23] *Rada Evropské unie: Co Rada EU dělá?* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/>
- [24] GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO KOMUNIKACI (EVROPSKÁ KOMISE). *Hospodářská soutěž: Zlepšit fungování trhů* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2016 [cit. 2019-05-03]. ISBN 978-92-79-56041-5. Dostupné z: http://publications.europa.eu/resource/cellar/8200c251-aa42-11e6-aab7-01aa75ed71a1.0008.02/DOC_1
- [25] *Rada Evropské unie: Složení Rady* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/>
- [26] *Rada Evropské unie: Předsednictví Rady EU* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/presidency-council-eu/>
- [27] *Rada Evropské unie: Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku (TTE)* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/tte/>
- [28] *Rada Evropské unie: Pracovní skupina pro telekomunikace a informační společnost* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/preparatory-bodies/working-party-telecommunications-information-society/>
- [29] *Evropská komise: Přehled* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-17]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-commission_cs

- [30] *O Evropské komisi: Jaká je organizační struktura Komise* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/organisational-structure/how-commission-organised_cs
- [31] *GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ: Komunikační sítě, obsah a technologie* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/departments/communications-networks-content-and-technology_cs
- [32] *Priority: Jednotný digitální trh* [online]. Evropská unie [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_cs
- [33] *Digital Single Market: Communications Committee* [online]. European Union [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/communications-committee>
- [34] Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 676/2002/ES ze dne 7. března 2002 o předpisovém rámci pro politiku rádiového spektra v Evropském společenství (rozhodnutí o rádiovém spektru). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2002/676\(1\)/oj](https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2002/676(1)/oj)
- [35] Rozhodnutí Komise ze dne 16. prosince 2009 o změně rozhodnutí 2002/622/ES, kterým se zřizuje Skupina pro politiku rádiového spektra (Text s významem pro EHP). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2009/978/oj>
- [36] *Europe's Telecoms Incumbents: Friends or Foes of a Single Telecoms Market?* [online]. European Union [cit. 2019-05-18]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-08-561_en.htm
- [37] *Europe Telecommunications Report - Q2 2019* [online]. London: Fitch Solutions Group Limited, Second, 2019. Dostupné z: ProQuest Central.
- [38] *Germany Telecommunications Report - Q2 2019* [online]. London: Fitch Solutions Group Limited, Second, 2019. Dostupné z: ProQuest Central.

- [39] Results and presentation. In: *Orange* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.orange.com/en/Investors/Results-and-presentation>
- [40] Annual Report. In: *Vodafone* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: https://www.vodafone.com/content/index/investors/investor_information/annual_report.html
- [41] Financial reports: ANNUAL REPORT. In: *Telefónica* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: https://www.telefonica.com/en/web/shareholders-investors/financial_reports/annual-report
- [42] KISLINGEROVÁ, Eva. *Manažerské finance*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-903-0.
- [43] Downloads. In: *Deutsche Telekom* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.telekom.com/en/investor-relations/service/downloads>
- [44] All consolidated results. In: *Orange* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.orange.com/en/Investors/Results-and-presentation/Folder/All-consolidated-results>
- [45] *Germany Telecommunications Report - Q1 2019* [online]. London: Fitch Solutions Group Limited, First, 2019. Dostupné z: ProQuest Central.
- [46] Financial reports: QUARTERLY RESULTS. In: *Telefónica* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: https://www.telefonica.com/en/web/shareholders-investors/financial_reports/quarterly-reports
- [47] BUREŠ, Michal. Proč je v Česku drahé volání?. In: *Finance.cz* [online]. Mladá fronta, 27.07.2017 [cit. 2019-05-10]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/494984-drahe-volani-v-cesku/>
- [48] *Odvětvová analýza: TELEKOMUNIKACE V ČESKÉ REPUBLICE* [online]. CEVRO Institut [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://www.vsci.cz/data/telco.pdf>
- [49] *CAPEX Insights* [online]. Düsseldorf: Horváth & Partner GmbH., 2017 [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: https://www.horvath-partners.com/fileadmin/horvath-partners.com/assets/05_Media_Center/PDFs/englisch/171103a_Capex_Monetization_6_Seiter_WEB_g.pdf

[50] *Strategy: „Leading European Telco“* [online]. Deutsche Telekom AG [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: <https://www.telekom.com/en/company/strategy>